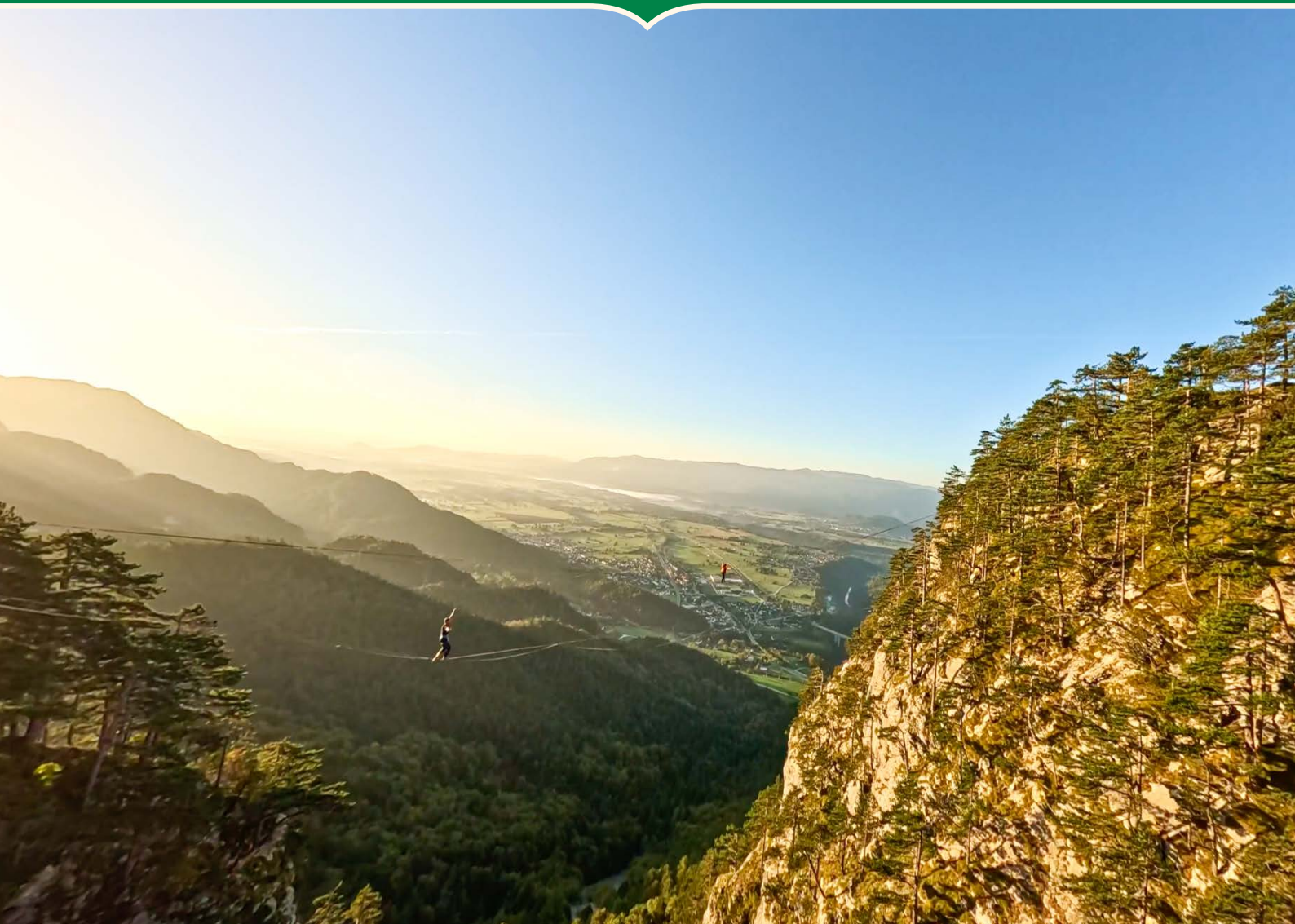

NOVICE

OBČINE ŽIROVNICA

ŠTEVILKA 6
November 2023
Leto XVIII

www.zirovnica.si

➤ Obnova infrastrukture po poplavah
➤ Turizem in okolje

➤ Kdo so bili Piparji
➤ Visokovanje in visokovalci

PIZZE MALICE KOSILA JEDI PO NAROČILU

040 151 244

V občini Žirovnica dostavljamo brezplačno!
Od aprila na voljo točen sladoled!

Dnevno ponudbo malic spremljajte na:

Gostišče Oswald bed and breakfast

www.gostisceosvald.net

Sprejemamo zaključene
družbe in skupine
soba Oswald do 20 oseb
jedilnica do 35 oseb
salon do 60 oseb
dvorana Knafel do 100 oseb

Relief
laserska gravura

Podpis:

marko černe s.p.

Marko Černe s.p.

Blejska Dobrava 26 c

G 031 558 001

E info@laserska-gravura.com

W laserska-gravura.com

SENČILA **NINO**

T: 04 584 01 00

M: 041 645 697

E: nino@jesenice.net

... prava mera sonca ...

PESTRA IZBIRA PLISE ZAVES

www.sencila-nino.si

30
let z vami

[barpizzeriaajdna](https://www.facebook.com/barpizzeriaajdna)
 Bar & Pizzeria Ajdna
 040 791 876

Pred nami so hladnejši dnevi, zato vam v Ajdni
omogočamo najem prostora za razne zaključne družbe.

Prostor ima na voljo tudi projektor in platno,
po potrebi vam pripeljemo tudi DJ-a.

Več informacij:
zimadavid57@gmail.com
051632486

Strokovnjakinja za homeopatijo in tui-na sprostitveno masažo

Home-O-Či

svetovanje o vitalni energiji s.p.

Mojca Legat, mag.pharm.

Termini po dogovoru, možnost darilnih bonov

SLO - tel.: 040 652 611, Zabreznica 36, 4274 Žirovnica

V tem času sem na voljo tudi preko Skype-a, Viber, WhatsApp-a.

Spoštovane občanke, dragi občani,

pred vami je nova številka naših Novic, za katere verjamem, da jih redno prebirate, saj prinašajo novosti in informacije o dogajanju v naši občini. Ob pisanju tega uvodnika sem razmišljal, da vam že 17 let na strani, namenjeni uvodniku župana, sporočam kaj je novega, izražam svoja stališča, mnenja. Veliko tega se je nabralo, za celo knjigo.

Župan med pogovorom s predstavniki medijev, oktober 2023

Veliko smo že doživeli in postorili skupaj in večinoma je bilo dobro in lepo. So se pa vmes žal dogodile tudi slabe stvari, ki so vplivale ne samo na življenje v naši občini, ampak širše v regiji, Sloveniji in svetu. Preživeli smo COVID krizo, preživeli zadnjo ujmo in preživeli bomo še marsikaj, če bomo le strpni, če bomo stopili skupaj in če si bomo pomagali. Marsikaj kdo v imenu t. i. resnice in lastnega mnenja napiše za naš časopis, kar je prav, da ne bo pomote, žal pa vedno ni čisto korektno ali točno. Ko me sprašujete, zakaj se ne odzovem, vedno pač ne odpišem ali komentiram, ker bodisi sploh ni vredno bodisi pa mine preveč časa od zapisa do možnega odgovora in zadeva izvedeni.

Tokrat lahko poročam o hitrem odzivu države in Vlade RS na škodo, ki smo je zabeležili tudi pri nas v avgustovski ujmi. Priznali so nam 887.160 EUR oziroma akontacijo v višini 40 odstotkov zneska prve ocene škode, ki jih je občina že dobila iz državnega proračuna, namenjeni pa so odpravi posledic. Prav tako smo oddali zahtevek za vračilo porabljenih sredstev za kritje na-

stalih stroškov intervencij v času ujme v višini 66.913 EUR, ki so nam jih odobrili in so v času, ko to prebirate, že na računu občine.

Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil maloštevilčni občinski upravi in zunanjim članom komisije za ocenjevanje škode, ker ste opravili veliko in odlično delo. Prav tako gre zahvala Zavodu za gozdove Slovenije, Enota Bled, za odlično sodelovanje pri oceni škode in pripravi sanacije gozdnih cest. Tako bo občina za sanacijo cest proti Valvasorju in Zelenici dobila sredstva v višini 589.000 EUR.

Nekaj dela bo opravljenega že letos, ostalo pa v naslednjem letu, ko bo izvedena tudi sanacija podpornega zidu in mostu v Mostah, kjer je promet sedaj urejen s semaforjem.

V pripravi je proračun za naslednje leto, določene podatke s strani ministrstva za finance pa smo dobili šele pred kratkim (višina povprečnine, ki nam pripada, kritje stroškov ostalih občinskih nalog ipd). Prioritete v predlogu proračuna župana občinskemu svetu bodo vsekakor omenjena sanacija zidu v Mostah, pričetek izgradnje obvoznice Vrba, gradnja vstopne točke za Finžgarjevo rojstno hišo s parkiriščem in avtobusnim postajališčem v Doslovčah, obnova gozdnih cest, dokončanje OPPN Selo – dom starostnikov, zagotavljanje sredstev za delovanje vrtca, podpore socialno ogroženim (pomoč na domu, doplačilo sredstev za zavodsko varstvo, subvencije neprofitnih stanovanj) in delovanje sistema zaščite in reševanja.

Žal je že sedaj znano, da je na račun poplav iz državnega proračuna izpadla oz. se zopet zamaknila **rekonstrukcija ceste Zabreznica–Breznica.** To se je zgodilo v trenutku, ko so se zadeve končno pričele premikati naprej. Sam kot državni svetnik in župan sem seveda poskušal v okviru svojih pristojnosti dokazati pomembnost te investicije, predvsem pa pristojnim predstaviti problem, ki se vleče že deset let, vendar je bil odgovor jasan – zaradi ujme in odprave posledic v Sloveniji se sredstva prerazporejajo, med drugim se je zamaknila celo gradnja obvoznice Bled.

Lahko pa povem, da iz državnih načrtov ni izpadla ureditev objektov oz. kulturnega centra v Vrbi, ki se bo financirala iz evropskih sredstev. V letu 2024 je za projekt namenjenih 2,2 milijona evrov in v letu 2025 še 400 tisoč evrov. Trenutno je v teku postopek za pridobitev gradbenega dovoljenja.

Prireditve ob 3. decembru, prazniku Občine Žirovnica

Pesniški večer ljubiteljskih avtoric in avtorjev

sreda, 29. 11. 2023 ob 18.00
Čopova rojstna hiša Žirovnica

Otvoritev slikarske razstave Povodni mož

četrtek, 30. 11. 2023 ob 18.00
Osnovna šola Žirovnica

Praznična tržnica

petek, 1. 12. 2023 ob 17.00
Dvorana pod Stolom

Dobrodelna prireditve učencev OŠ Žirovnica

petek, 1. 12. 2023 ob 18.00
Dvorana pod Stolom

sLOLvenski klasiki: stand up Boštjana Gorenca – Pižame

petek, 1. 12. 2023 ob 18.00
Čopova rojstna hiša

Sprejem in zaključek pohoda Smlednik–Vrba

sobota, 2. 12. 2023 ob 17.00
Kulturna dvorana na Breznici

Osrednja proslava ob prazniku Občine Žirovnica s slavnostno sejo in podelitvijo občinskih priznanj

nedelja, 3. 12. 2023 ob 19.00
Dvorana pod Stolom
Kulturni program: Gledališče Toneta
Čufarja Jesenice, Osnovna šola
Žirovnica in Nina Pušlar

Organizatorji: Občina Žirovnica
Osnovna šola Žirovnica

Kulturno društvo dr. France Prešeren
Žirovnica-Breznica
Zavod za turizem in kulturo Žirovnica

Ustanovitelj in izdajatelj: Občina Žirovnica, Breznica 3, 4274 Žirovnica. **Pravice izdajatelja:** Medium, d.o.o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica. Časopis izide sedemkrat letno v nakladi 1640 izvodov, prejmejo ga vsa gospodinjstva v občini brezplačno. Tiskano na papirju s FSC certifikatom (trajnostno upravljanje z gozdovi). ISSN: 1854-4932. **Naslov uredništva:** Novice občine Žirovnica, Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica. Tel. 04 580 50 20 ali 040 439 560. E-naslov: novice@medium.si. **Odgovorna urednica:** Polona Kus. **Uredniški odbor:** Helena Čadež, Matjaž Koman, Mirjam Fain. **Trženje oglasnega prostora:** Martina Košir, tel. 04 580 50 20. Uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja ali neobjave nenaročenih prispevkov v skladu z razpoložljivim prostorom in pravico do neobjave neprimernih in žaljivih vsebin. **Foto na naslovnici:** Klemen Rojc. **Naslednja številka bo izšla 21. decembra, rok za oddajo prispevkov je ponedeljek, 11. 12. 2023.**

Želim vam prijetne jesensko-zimske dneve, ki prihajajo, in vas že sedaj vabim na številne prireditve v občini, ki bodo v tem času sledile. Še posebej prijazno vse občanke in občane vabim na prireditve v počastitev občinskega praznika.

»Ena izmed najbolj žalostnih stvari, ki jih vem o človekovi naravi, je to, da vsi skušamo odlagati življenje. Vsi sanjamo o nekem čarobnem nasadu vrtnic onkraj obzorja – namesto da bi uživali ob pogledu na vrtnice, ki danes cvetijo pred našim oknom.« (Dale Carnegie)

Vaš župan, Leopold Pogačar

Obnova infrastrukture po poplavah

V Mostah intenzivno poteka obnova ceste pod železniškim mostom, prav tako sanacija struge Završnice. Obnova opornega zidu in ceste nad njim bo izvedena prihodnje leto. Zagotovljena so sredstva za obnovo gozdnih cest, dela bodo potekala glede na vremenske razmere v letošnjem in prihodnjem letu.

Sanacija struge Završnice

Obnova 80-metrskega cestnega odseka v Mostah bo predvidoma končana še ta mesec. Poleg ceste je narasla voda 4. avgusta odnesla tudi vso infrastrukturo pod njo, tako je bilo treba obnoviti električno, plinsko in vodovodno napeljavo ter javno razsvetljavo. Dela se zaključujejo, cesta bo kmalu ponovno prevozna in zaščitena z ograjo, asfaltiranje pa bo iz tehničnih razlogov izvedeno spomladi.

Po končani obnovi ceste bo izvedena še obnova opornega zidu pod železniškim mostom, ki je v pristojnosti Slovenskih železnic.

Obenem poteka utrjevanje struge Završnice in brežin potoka od predilnice proti mostu. Za ureditev struge in brežin med predilnico in pregrado HE Završnica naj bi poskrbela Direkcija RS za vode. Župan Leopold Pogačar: »Bojim se, da bo to predolgo trajalo, zato smo se odločili, da občina sama izvede čiščenje struge in naplavin in tako zmanjša nevarnost ponovnega poplavljanja. Od tod kupi lesa in vejevja, ki jih občani lahko opazijo pri pregradi v Završnici.«

Omejen promet zaradi spodjedene opornega zidu

Obnovo poškodovane in uničene infrastrukture izvaja družba Nivo-EKO iz Celja, ki je kot koncesionar Direkcije RS za vode izvedla že nujna sanacijska dela takoj po poplavah.

Vodna ujma je posledice pustila tudi na opornem zidu pod cesto oz. cestnim mostom v Mostah, kjer promet odtlej zaradi varnosti poteka enosmerno. Sanacija tega odseka se bo pričela prihodnje leto, trenutno poteka priprava projektne dokumentacije.

Že v letošnjem letu pa se bo, kolikor bodo to dopuščale vremenske razmere, pričelo urejanje gozdnih cest v smeri Valvasorja in Zelenice in se nadaljevalo spomladi. Načrt za temeljito obnovo so pripravili v Zavodu za gozdove Slovenije, OE Bled. Na podlagi ocenjene škode po poplavah je občina za obnovo obeh gozdnih cest prejela dobrega pol milijona evrov.

Občina Žirovnica je po poplavah prijavila škodo v skupni vrednosti 2,5 milijona evrov. Državna komisija je z manjšo izjemo vso navedeno škodo priznala in občini že izplačala 40-odstotni predujem v višini 887.160 EUR. Intervencijski stroški so bili v Občini Žirovnica ocenjeni na 66.913 EUR, tudi ta znesek je država občini že povrnila.

Polona Kus

Navodila lastnikom priobalnih zemljišč ob vodotokih v občini Žirovnica

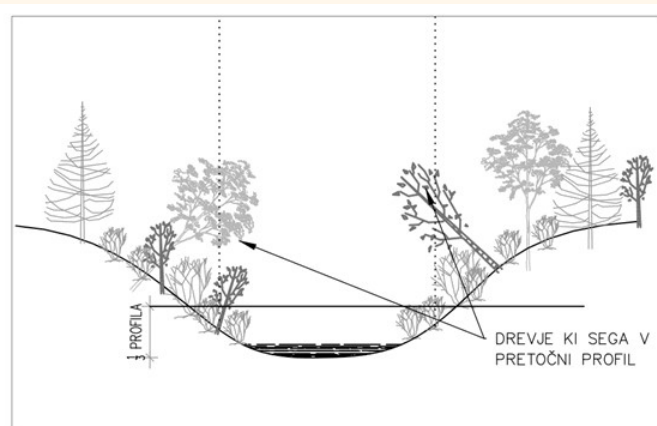
Poletne ujme so med drugim pokazale tudi, kako pomembno je poseganje v priobalna zemljišča ter njihovo urejanje. Občinska uprava s Civilno zaščito Občine Žirovnica je pregledala območja ob strugah hudournikov in vodotokov po občini, ki so bili v poletnih neurjih najbolj poškodovani. Na poškodovanost so nas opozorili občani oziroma so bili ogledi opravljeni v smislu preventive, preprečevanja nastajanja škode. Za najbolj pereč problem se je v občini izkazala struga potoka Završnica s hudourniški pritoki, ki je za seboj pustila veliko razdejanje, povzročila evakuacijo prebivalcev ter v prihodnosti ogromen strošek sanacije.

Kritične lokacije, ki so zahtevale takojšnje, interventno ukrepanje, je Civilna zaščita Občine Žirovnica posredovala Direkciji RS za vode. Pri pregledih smo bili pozorni na zanemarjenost brežin vodotokov ter neprimerne in nedovoljene posege na priobalnih zemljiščih kot

tudi v strugah. Zasipavanja struge ter gradnja različnih objektov ob strugi lahko ob obilnem deževju onemogočita normalno odtekanje vode po strugi, njen izliv iz struge in poplavljanje zemljišč in objektov. Odgovornost lastnikov priobalnih zemljišč je, da odstranjujejo plavje, odpadno listje in druge plavajoče predmete, odpadke z vodnih in drugih priobalnih zemljišč.

Za vzdrževanje priobalnih zemljišč ob vodotokih drugega reda so po zakonu zadolženi lastniki le-teh. Vodotoki drugega reda so v občini Žirovnica vsi vodotoki razen reke Save, ki je vodotok prvega reda. Za vsak poseg v prostor, ki bi vplival na vodni režim ali stanje voda, pa morajo lastniki priobalnih zemljišč pridobiti vodno soglasje Direkcije RS za vode. Navodila Direkcije RS za vode lastnikom priobalnih zemljišč so:

- Zagotavljanje selektivnega odstranjevanja odmrle, poškodovane in odvečne zarasti z brežin in priobalnega zemljišča, zlasti zarasti, ki sega v strugo potoka.
- Ni dovoljeno izvajati golosekov, večjih zdravih dreves ob potoku se ne sme posekati. Na priobalnem pasu vodotoka, ki predstavlja petmetrski pas od zgornjega roba brežine potoka, je potrebno ohraniti nepretrgano drevesno in grmovno zarast. Selektivna sečnja odvečne drevesne in grmovne zarasti se sme izvajati skladno s smernicami Direkcije RS za vode, Zavoda RS za varstvo narave in Zavoda za ribištvo Slovenije.
- Propadlo in odstranjeno zarast ter odpadke je treba v celoti odstraniti z območja na naravi neškodljiv način. Material je prepovedano odlagati v strugo, na brežino in priobalni pas vodotoka.
- Potrebno je redno odstranjevanje plavja iz vodnega in priobalnega zemljišča (odpadnega listja in drugih plavajočih predmetov).
- Potrebno je odstranjevanje odpadkov in morebitnih drugih opuščeni in odvrženi predmetov iz vodnega in priobalnega zemljišča, o morebitnem odlaganju tretjih oseb je treba obvestiti pristojno inšpekcijsko službo (Inšpektorat RS za okolje in prostor).
- Na urejenih odsekih vodotokov v strnjanih naseljih je treba redno kositi brežine in priobalni pas vodotokov.
- Pri načrtovanju vegetativnega vzdrževanja, to je predvsem odstranjevanju grmičevja in drevja, je treba upoštevati zakon o divjadi in lovstvu, ki prepoveduje odstranjevanje, sekanje in požiganje zarasti ob vodotokih v obdobju med 1. marcem in 1. avgustom zaradi gnezdenja ptic in poganjanja mladičev. Na podlagi zakona o sladkovodnem ribištvu pa je urejanje vodotokov možno v obdobju med 1. oktobrom tekočega leta do 15. maja naslednjega leta, kot to določajo smernice Zavoda za ribištvo Slovenije, ki ga je o načrtovanih posegih treba predhodno obvestiti.
- Pri odstranjevanju obrežne zarasti na območjih z naravovarstvenim statusom je treba upoštevati še naravovarstveno zakonodajo oziroma navodila Zavoda RS za varstvo narave, kjer je odstranjevanje možno opraviti v obdobju od 1. avgusta tekočega leta do 1. marca naslednjega leta, kot to določajo smernice ZRSVN. V območjih z naravovarstvenim statusom je treba pridobiti tudi dovoljenje za poseg v naravo. Ali je zemljišče na zavarovanem območju (ZO), območju naravne vrednote (NV), ekološko pomembnem območju (EPO) ali v območju Natura 2000, prikazuje Naravovarstveni atlas, na spletni strani www.naravovarstveni-atlas.si.
- Sečnje in obrezovanja obvodne vegetacije se je treba lotiti načrtovano in pravočasno, saj le tako pripomoremo k ohranjanju narave in skrbi za okolje. Načrtna in pravočasna sečnja obvodne vegetacije je pomembna pri utrjevanju brežin saj preprečuje erozijo, poleg tega ima pomen tudi pri prečiščevanju vode, ki se spira s kmetijskih površin, blaži dnevna nihanja temperature vode in je dom, zatočišče ter hrana številnim živalim.

Posek se izvaja:

- v spodnji tretjini pretočnega profila
- za vejevje, ki ovira pretočni profil
- drevje, ki je nagnjeno v strugo

Z namenom zmanjševanja erozijske in poplavne ogroženosti prebivalcev, objektov, premoženja in zemljišč je na vodnem in priobalnem zemljišču prepovedano vsakršno nasipavanje materiala, odlaganje ali odmetavanje odkopnih, odpadnih in drugih materialov ali snovi ter odlaganje odpadkov, postavljanje kakršnih koli ovir, vzdolžnih in prečnih ograj, deponiranje bal sena in drugih pridelkov, gradbenega materiala in gradbenih odpadkov, tudi v smislu začasnih deponij. Ravno tako je prepovedano odlaganje vejevja, lesne mase oziroma kakršno koli deponiranje lesa na vodnem in priobalnem zemljišču.

Vsi objekti, zgrajeni oziroma postavljeni ob vodotokih, s pripadajočo komunalno, prometno in zunanjo ureditvijo, vključno z morebitno ograjo, morajo biti od meje vodnega zemljišča odmaknjeni vsaj pet metrov. Za vsak poseg v prostor, ki bi lahko trajno ali začasno vplival na vodni režim ali stanje voda, kamor spadajo tudi vse vrste stabilizacij brežin in gradnje obrežnih zavarovanj, je treba pridobiti vodno soglasje, ki ga izda Direkcija RS za vode.

Gregor Jarkovič, vodja Medobčinskega inšpektorata in redarstva (MIR) Jesenice, Kranjska Gora, Gorje in Žirovnica, poudarja, da imajo nedovoljeni posegi v območje vodotokov in v same vodotoke lahko zelo resne in ogrožujoče posledice. Jarkovič: »To nam je še kako nazorno in v katastrofalnih razsežnostih pokazala zadnja ujma. Marsikatera škoda bi bila lahko manjša, če bi bili vodotoki ustrezno urejeni in seveda neobremenjeni z različnimi nedovoljenimi posegi. Ravno zaradi slednjega bomo na Medobčinskem inšpektoratu in redarstvu zaradi učinkovitejšega varstva javnega interesa ob vseh zaznanih sumih nedovoljenih posegov v vodna zemljišča in same struge ustrezno ukrepali oziroma obveščali pristojne organe, najsi bo to le nedovoljeno odlaganje zelenega odreza ali postavljanje objektov.«

Direkcija RS za vode lastnike priobalnih zemljišč redno seznanja z njihovimi dolžnostmi ter jih poziva k izvajanju ukrepov, saj neukrepanje predstavlja grožnjo naseljem ob vodotokih in širše, kar se je pokazalo med poletnimi neurji. Civilna zaščita Občine Žirovnica bo skupaj z Direkcijo RS za vode v novembru organizirala posvet o skrbi za priobalna zemljišča, ki bo namenjen lastnikom teh zemljišč, z željo po zagotavljanju varnosti in preventivnem delovanju v skrbi za občane ter njihovo lastnino.

Živa Ozmec, koordinatorka za Civilne zaščite pri MIR

S seje občinskega sveta

Svetniki so na 4. redni seji občinskega sveta, 10. oktobra, sprejeli drugi rebalans proračuna za leto 2023. Sprejeti rebalans omogoča porabo sredstev za odpravo posledic ujme. Potrjena tudi nova, razširjena sestava sveta časopisa in znani prejemniki občinskih priznanj za leto 2023.

Občinski svet in uprava v polni zasedbi na prvi jesenski seji

Rebalans proračuna

Prihodkovna stran proračuna za leto 2023 se na račun sredstev, ki jih občina potrebuje za sanacijo škode po poplavah, povečuje za dober milijon evrov. Od tega je 66.913 EUR sredstev za kritje stroškov intervencij v času poplav in 887.160 EUR namenskih sredstev za odpravo posledic naravnih nesreč. Oba zneska je občina že prejela iz državnega proračuna.

Med novimi postavkami na odhodkovni strani rebalans omogoča nakup terenskega vozila za potrebe Civilne zaščite. Prav letošnje ujme so pokazale potrebo po takšnem vozilu, ki ga bodo pri svojem delu lahko uporabljali tudi gasilci in prvi posredovalci.

Več sredstev se z rebalansom namenja urejanju cest v občini, tako iz naslova rednega vzdrževanja kot zaradi posledic poplav.

Za projekte, ki so preloženi v prihodnje leto, se prelaga tudi poraba sredstev. Tako se še v letošnjem letu načrtuje odkup vseh zemljišč za obvoznico Vrba, v prihodnjem letu pa pridobitev gradbenega dovoljenja in pričetek gradnje. V leto 2024 se prelaga tudi gradnja parkirišča in avtobusne postaje v Doslovčah, kjer morajo biti predhodno izvedene arheološke raziskave. Za več kot le eno leto pa se je zaradi posledic poplav zamaknila obnova državne ceste Zabreznica–Breznica, tako so tudi sredstva, namenjena obnovi, preložena v prihodnja proračunska obdobja.

S sprejetim rebalansom prihodkovna stran občinskega proračuna znaša 5.612.208 EUR in odhodkovna 6.350.301, od tega je 65 odstotkov tekočih in 44 odstotkov investicijskih izdatkov. Razlika se bo krila iz sredstev na računih.

V svetu časopisa tudi predstavniki zainteresirane javnosti

Svet časopisa Občine Žirovnica sestavljajo po en predstavnik političnih strank in list, zastopanih v občinskem svetu. Z namenom, da bi zagotovili tudi zastopanje interesov civilne družbe, so svetniki sprejeli predlog o razširjeni sestavi sveta. V novem mandatu, le-ta je enak mandatu občinskega sveta, bodo tako v svet časopisa imenovani tudi trije predstavniki zainteresirane javnosti.

Svet časopisa v skladu s svojimi pristojnostmi predlaga izbiro izvajalca pravic izdajatelja, predlaga odgovornega urednika, na predlog uredništva določa okvirni obseg časopisa, namenjen posameznim programskim vsebinam, ter spremlja uresničevanje programske zasnove.

Prejemniki občinskih priznanj za leto 2023

Na podlagi razpisa je Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja prejela en predlog za naziv častnega občana, štiri za plakete in enega za nagrado. Občinski svet je potrdil predlog komisije, da odbojkar Urban Toman prejme nagrado Občine Žirovnica in plaketi umetnica Andrejka Čufer ter športnica in ustvarjalka Nina Čuk. Naziv častni občan bo na slavnostni prireditvi ob občinskem prazniku posthumno podeljen letos preminulemu oblikovalcu Klemenu Rodmanu.

Obnova ceste Rodine–Hraše

Svetnik Vitomir Pretnar je na majski seji občinskega sveta županu zastavil vprašanje o poteku pogovorov glede obnove ceste Rodine–Hraše z Občino Radovljica. Po pojasnilu župana Pogačarja, da na njegov dopis v zvezi s to problematiko, ki ga je na radovljiškega župana naslovil že v začetku leta, še vedno ni odgovora, je svetnik izrazil nezadovoljstvo s potekom dogodkov in pozval k ukrepanju. Na nevarne razmere na vse bolj obremenjeni cesti je opozorila tudi svetnica Tatjana Mulej, ki je dala pobudo za sestanek županov in odbornikov za prostor obeh občin, na katerem naj se določita način in časovnica obnove ceste.

Gradivo s seje je v celoti dostopno na spletni strani Občine Žirovnica.

Polona Kus

Smo konstruktivni v dobrobit naših občanov

Lista za vasi pod Stolom, ki jo v občinskem svetu zastopava Mojca Papler in Boštjan Noč, uresničuje svoje zaveze, ki smo jih dali pred dobrim letom na volitvah. Člani liste se redno sestajamo pred vsako sejo občinskega sveta, skupaj pregledamo gradivo in dajemo konstruktivne pripombe, ki jih v razpravi na sejah in s pobudami županu predstavljamo in zagovarjamo svetnika.

Lista za vasi pod Stolom je za letošnjo prejemnico občinske plakete predlagala Andrejko Čufar iz Vrbe. Andrejka je bila soglasno podprta na vseh pristojnih organih občine in bo 3. decembra dobila plaketo. Zasluzeno!

Na seji občinskega sveta 26. oktobra je v imenu liste Boštjan Noč podal pobudo, in sicer, da Občina Žirovnica vzpostavi spominsko sobo Antonu Janši. Postavil je tudi vprašanje županu na temo laboratorija v Zdravstveni postaji Selo. Laboratorij je bil eden ključnih projektov v programu naše liste in veseli nas odgovor župana na seji, da bo laboratorij kmalu vzpostavljen. Naša lista se zahvaljuje županu, da je prisluhnil naši pobudi, saj gre za veliko dodano vrednost za naše občane.

Občina že pripravlja proračun za leto 2024, ki ga bomo obravnavali kmalu. Naša Lista za vasi pod Stolom bo zagovarjala in podpirala projekte, ki so bili del našega programa, in sicer: čim prejšnja izgradnja doma starostnikov, podpora lokalnim pridelovalcem hrane z vzpostavitvijo tržnice, čim prejšnja izgradnja vodovoda »Kašarska voda najprej za Kašarje«, zagovarjali bomo oživitev prireditev Markov semenj, Veseli dnevi, silvestrovanje ... in podprli projekte za oživitev Ajdne – naš predlog je doživljajski park Ajdna. Prav tako bomo podprli vse projekte namenjene mladim in se pri tem zavzemali za boljši dialog z mladimi in skupno iskanje projektov zanje. Podprli bomo projekte za še lepši izgled naše občine – predvsem projekte za zdravo okolje. Svetnika bova še naprej konstruktivno sodelovala na sejah občinskega sveta in si prizadevala za intenzivnejši dialog z občani pri izgradnji kulturnega centra, projektov v Vrbi in drugih ključnih projektih v občini. Še vedno bova imela zelo kritičen, a konstruktiven

pogled na vse podražitve in dodatne finančne obremenitve naših občanov. Podprla bova vse projekte za »oživitev« naše občine.

Z veseljem lahko rečeva, da kljub temu, da sva v 14-članskem občinskem svetu samo dva člana naše liste, sva slišana, poslušana ter večkrat tudi upoštevana, zato se vsem članom občinskega sveta in županu zahvaljujema za korektnost in sodelovanje.

Mojca Papler in Boštjan Noč, Lista za vasi pod Stolom

Dan suverenosti na Breznici

Republika Slovenija od leta 2015 dalje 25. oktobra kot državni praznik praznuje dan suverenosti, ki pa glede na pomembnost dogodka, ki ga obeležuje, začuda, ni dela prost dan. Ob dnevu suverenosti se namreč spominjamo odhoda zadnjega vojaka agresorske Jugoslovanske ljudske armade iz koprskega pristanišča, s tem pa je Slovenija po zmagi v obrambni vojni med 27. junijem in 7. julijem 1991 tudi de facto postala suverena država. Zato je dan suverenosti poleg dneva državnosti in dneva samostojnosti in enotnosti eden izmed treh najpomembnejših praznikov, ki nas spodbujajo, da v častitljivem spominu ohranjamo najbolj ključne dogodke v zgodovini Slovencev.

Nastop pevskega zbora Anton Vovk

Tako je na predvečer dneva suverenosti v torek, 24. oktobra 2023, v župnijski cerkvi Žalostne Matere Božje na Breznici ob 18. uri domači župnik g. Gašper Mauko daroval sveto mašo za domovino, ob 19. uri pa se je v kulturni dvorani dr. Franceta Prešerna na Breznici začela proslava ob dnevu suverenosti, ki jo je organiziralo Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve (VSO), s svojo prisotnostjo pa sta jo obogatila tudi dva praporščaka. V pozdravnem govoru je g. Dušan Konte izrekel dobrodošlico vsem navzočim, še posebej je pozdravil novoizvoljenega predsednika območnega odbora Združenja za vrednote slovenske osamosvojitve g. Marka Toplaka, nekdanjega načelnika Generalštaba Slovenske vojske generalmajorja dr. Andreja Ostermana, že omenjenega g. Gašperja Mauka in župnika v sosednjih Begunjah na Gorenjskem dr. Matjaža Ambrožiča. Slavnostni govornik je bil g. Janez Dobravc, ki je občinstvu podal zanimiv in osebni pogled na vojno z vidika nekoga, ki ni bil vpoklican v enote Teritorialne obrambe in je svoj prispevek k slovenski osamosvojitvi dal kot delovno aktiven državljan. Za kulturno-umetniški del proslave so poskrbeli pevci župnijskega cerkvenega pevskega zbora Anton Vovk. Za instrumentalni del prireditve sta poskrbela Luka Mlačnik in Tomaž Mrak, oba perspektivna harmonikarja Glasbene šole Jesenice, pod vodstvom svoje mentorice, program pa je povezovala ga. Tanja Bergelj. Po končani proslavi smo se ob manjši pogostitvi še lep čas zadržali v medsebojnem pogovoru in skupaj nazdravili na domovino ob njenem prazniku v upanju, da se naslednje leto zopet vidimo v še večjem številu.

Benjamin Grubar, OO SDS Žirovnica

Kakšen časopis občine Žirovnica želimo?

Na zadnjih dveh sejah občinskega sveta je župan predstavil predlog za spremembo sveta časopisa, ki naj se razširi na tri predstavnike zainteresirane javnosti z območja občine. Ko se je občina pred leti odločila za izdajo lastnega časopisa, je z odlokom o ustanovitvi ustanovila tudi svet časopisa. Po mnenju občine so se od takrat spremenile okoliščine delovanja občine in tudi način informiranja, zato je potrebno poleg predstavnikov strank in list, ki so zastopane v občinskem svetu, v delo časopisa vključiti tudi širšo javnost preko treh njenih predstavnikov.

Namen je dober, vendar se pojavlja vprašanje, kdo bodo ti predstavniki javnosti in kako jih bodo določili. Če ima občina namen razširiti vpliv javnosti, se za javnostjo lahko skrivajo tudi posamični interesi strank ali list. Ti pa so v svetu časopisa že zastopani. Zato bo preko nove sestave sveta časopisa težko zadovoljiti vpliv in raznovrstnost zelo različnih interesov občanov in občanov v občini Žirovnica.

S časopisi se običajno (oz. naj bi se) ukvarjajo uredniki in novinarji. Ker je to njihova stroka, v največji možni meri zagotavljajo objektivnost in pluralnost vsebine. Pri tem se seveda lahko zgodi, da njihovi prispevki niso vsem všeč in da marsikdo ni zadovoljen z njihovim delom. Velikokrat nastavlja ogledalo posameznikom in jih prikažejo v drugačni luči, kot se vidijo sami. Kljub temu sta znanje in večina urednikov in novinarjev zagotovilo, da je časopis relativno dober informator in sprejemljiv za vse občane in da ne pretirava z vsebinami, ki dajejo prednost eni ali drugi strani.

Pri taki sestavi občinskega sveta, kakršna je sedaj v občini Žirovnica, je težko verjeti, da bo zagotovljeno objektivno in kvalitetno informiranje. Člane sveta časopisa predlaga Komisija za mandatna vprašanja, kjer ima županova lista večino, izvoli pa jih občinski svet, kjer ima županova lista spet večino.

Toliko o objektivnosti in pluralnosti sveta časopisa Novice občine Žirovnica! Saj župan v zadnji številki časopisa spet deli občane na svoje in njihove in si privoščiči nekatere občane celo imenovati »kavč strokovnjake« in pri tem napiše, da jih »iskreno prosijo, da na družbenih omrežjih ne širijo neresnic in ne vzbujajo nestrpnosti«. Kdo jih iskreno prosi? Oni? Županovi? In kdo naj ne vzbuja nestrpnosti? Oni, mi, drugi, vaši, naši?

Če (citiram) »časopis ni namenjen zgolj predstavitvi dela in interesov političnih strank oz. list, temveč splošnemu obveščanju lokalne in širše javnosti o dogodkih v občini ter aktivnostih organov občine, društev ipd.«, rešitev niso dodatni predstavniki civilne družbe v svetu časopisa, ampak bi bilo treba urejanje časopisa zaupati stroki.

Za SD Žirovnica Vitomir Pretnar

Laboratorij za odvzem vzorcev v Zdravstveni postaji Selo

V Zdravstveni postaji Selo bo najkasneje do leta 2027 urejen prostor za odvzem vzorcev za laboratorijske preiskave.

Ministrstvo za zdravje je Občini Žirovnica odobrilo 360 tisoč evrov za ureditev laboratorija za odvzem vzorcev v Zdravstveni postaji Selo. V ta namen se načrtuje gradnja prizidka, kjer bo poleg prostorov za potrebe laboratorija tudi dodaten prostor za zaposlene v zdravstveni postaji. Trenutno je v izdelavi idejna zasnova za prizidek, odobrena sredstva mora občina porabiti najkasneje do leta 2027.

Polona Kus

Novi vodja policijskega okoliša občine Žirovnica

Ob koncu poletja je na Policijski postaji Jesenice prišlo do zamenjave na mestu vodje policijskega okoliša občine Žirovnica. Novi vodja je postal Miroslav Vamberger, ki je zamenjal dolgoletnega vodjo okoliša Zorana Pleja.

Miroslav Vamberger je z delom v Žirovnici pričel 1. septembra, njegov policijski okoliš zajema tudi območje KS Blejska Dobrava.

Miroslav Vamberger: »Policijski okoliš na območju občine Žirovnica, ki ga bom vodil odslej, je eden zahtevnejših, saj obsega celotno območje občine. Kot vodja policijskega okoliša bom sodeloval pri preprečevanju in odkrivanju kaznivih ravnanj. Svetoval bom občanom o samozaščitnih ukrepih za večjo varnost njihovega življenja in premoženja. S prisotnostjo v okolišu in izvajanjem policijskega dela v skupnosti želim biti vez med policijo in ljudmi. Želim si pridobiti zaupanje občanov in institucij, ki delujejo v lokalnem okolju. Vodil bom tudi policijsko pisarno, kjer uradne ure ostajajo tako kot do sedaj, vsako sredo med 14. in 16. uro. Dejaven bom tudi v Svetu za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Žirovnica. Želim si dobrega odnosa in sodelovanja z občankami in občani.«

Vodja policijskega okoliša Žirovnica Miroslav Vamberger je dosegljiv na telefonski številki Policijske postaje Jesenice, 04 581 38 00, v času uradnih ur Policijske pisarne Žirovnica pa osebno na sedežu pisarne, na telefonski številki 04 580 91 00 ali na elektronskem naslovu: miroslav.vamberger@policija.si

*Roland Brajič,
predstavnik za odnose z javnostmi,
Policijska uprava Kranj*

Policija svetuje

Pešec, bodi viden, bodi previden!

Obveznost pešcev je, da morajo uporabljati površine, ki so namenjene hoji. Kaj pa, če ustreznih površin ni? Policija pešcem svetuje ...

Prvo in osnovno pravilo predstavlja obveznost pešcev, da morajo praviloma uporabljati prometne površine, namenjene hoji pešcev. Če na vozišču ali ob njem ni označenega pasu za pešce, pešpoti ali pločnika, obstaja pa kolesarska steza ali steza, lahko hodimo po njej, vendar tako, da ne oviramo kolesarjev ali voznikov koles s pomožnim motorjem. Že iz navedenega je jasno, da praviloma ne smemo hoditi po vozišču ali se na njem zadrževati, prav tako pa nanj ne smemo nenadoma stopiti.

Kaj storiti, kje hoditi, če pešpoti, pločnika ali kolesarske steze ni?

V tem primeru moramo hoditi ob levem robu vozišča v smeri hoje ter lahko uporabljamo največ en meter vozišča, merjeno od roba vozišča. Le izjemoma, če je to za nas varneje – v primeru nepreglednega ovinka, prepada, plazu itd., lahko za hojo uporabljamo desno stran vozišča v smeri hoje. Pešči, ki zunaj naselja ali v neosvetljenem naselju hodijo ponoči po vozišču ali tik ob njem, kjer ni označene pešpoti, morajo na strani, ki je obrnjena proti vozišču, nositi belo luč ali odsevnik bele barve.

V primeru odsotnosti pešpoti, pločnika ali kolesarske steze, so pravila hoje za organizirano skupino pešcev oziroma pešca, ki potiska enosledno vozilo, ročni voziček ali drugo prevozno sredstvo, drugačna.

Hoditi morajo ob desnem robu vozišča v smeri hoje, pešec, ki ob sebi potiska enosledno vozilo, pa mora tega voditi na svoji levi strani. Organizirana skupina pešcev, ki hodi ponoči zunaj naselja ali v neosvetljenem naselju po vozišču, mora uporabljati na začetku skupine belo, na koncu pa rdečo luč. Ročni vozički, ki jih pešči vlečejo ali potiskajo, morajo biti ponoči in v pogojih zmanjšane vidljivosti opremljeni z najmanj eno belo lučjo, ki je pritrjena na levi strani ter vidna od spredaj in zadaj. **Ne glede na navedene izjeme dovoljene hoje po cesti, pa je hoja po vozišču avtoceste ali ceste, rezervirane za motorna vozila, prepovedana.**

Prečkanje ceste

Vozišče in kolesarsko stezo moramo prečkati na prehodu za pešce, če je ta od nas oddaljen manj kot 100 metrov. Vozišča izven prehoda za pešce ne smemo prečkati, kadar sta smerni vozišči fizično ločeni ali ju loči neprekinjena črta. Pa še to: vozišče moramo prečkati brez ustavljanja in po najkrajši poti. Preden nanj stopimo, se moramo prepričati, če lahko to storimo varno.

V območju umirjenega prometa (del ceste, cesta v naselju ali del naselja, ki ga določi pristojni organ) imajo prednost pešci, vozniki pa morajo biti še posebno pozorni na otroke, ki jim je igra v tem območju dovoljena.

Policiisti pešcem svetujemo, naj:

- uporabljajo prometne površine, namenjene hoji pešcev;
- med hojo čim manj uporabljajo mobilne telefone in slušalke;
- se pred prečkanjem vozišča vedno prepričajo, če to lahko varno storijo (pogled levo desno levo);
- uporabljajo prehode za pešce;
- v jutranjem in večernem času ter ob neugodnih vremenskih razmerah (megla, dež, itd.) uporabljajo svetla oblačila ali svetleče odsevnik (kresničko, reflektivno zapestnico, svetilko, itd.);
- na avtocesti se ne smete zadrževati izven vozila ob vozišču (v primeru izrednega dogodka poskrbite za svojo varnost: vozilo ustavite na odstavnem pasu z vsemi delujočimi utripalkami,
- oblecite odsevni telovnik, zavarujte mesto dogodka z varnostnim trikotnikom in se čimprej umaknite na varno, za zaščitno ograjo ter pokličite pomoč.

Želimo si, da bi bilo čim manj prometnih nesreč in da bi bili vsi udeleženci na svoji poti varni. Pazite nase in bodite odgovorni do sebe in drugih. Srečno na poti.

Miroslav Vamberger, vodja policijskega okoliša občine Žirovnica in krajevne skupnosti Blejska Dobrava

Akcije Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Žirovnica je na svoji 2. redni seji, 23. avgusta 2023, sprejel program dela za šolsko leto 2023/24. Posebno pozornost bo SPV namenjal preventivi in vzgoji na področju najšibkejših udeležencev v cestnem prometu in vključevanju prometnih vsebin v vse stopnje izobraževanja in vseživljenjskega učenja. Tako je bilo v jesenskem času izvedenih več preventivnih akcij.

V sodelovanju z Osnovno šolo Žirovnica je 13. oktobra potekal **program Kolesarčki**, namenjen predšolskim otrokom in učencem prvega razreda. Namen programa je otroke skozi igro poučiti, kako ravnati, da bi postali bolj previdni in vestni udeleženci v prometu. Še posebej je otroke razveselil obisk policista. Pokazal jim je službeni avto in opremo, ki jo potrebujejo za svoje delo. Predstavil jim je tudi pomen rumenih rutk, ki so jih prvošolci dobili prvi šolski dan.

Kolesarčki – otroci na poligonu spoznavajo prometna pravila v vlogi voznika in pešča.

Nakup poganjalčkov za najmlajše

V mesecu oktobru je SPV za Vrtec pri OŠ Žirovnica omočil nakup desetih poganjalcev, primernih za otroke od drugega leta starosti dalje.

Novi poganjalci za otroke v vrtcu

Akcija Priprava vozila na zimo

K pripravi vozil na zimo je SPV občanke in občane povabil 25. oktobra v sodelovanju z Vulkanizerstvom Žemlja. Priprava je vključevala pregled hladilne tekočin, gum in obvezne zimske opreme. Kljub slabemu vremenu se je akcija udeležilo kar nekaj lastnikov jeklenih konjičkov, vsi so prijeli tudi nagrado.

Pregled in priprava vozil na zimo v Vulkanizerstvu Žemlja

Priporočljiva oprema v vozilu: strgalo za led, sredstvo proti rosenju in za odmrzovanje stekel, zložljiva lopata in metlica vam lahko koristita ob sneženju, delovne rokavice v primeru montaže verig, topla odeja, ki vas bo grela v primeru zastojev, snežne verige, baterijska svetilka, razpršilec s čistilnim sredstvom za stekla, razpršilec za odmrzovanje ključavnic in odsevni jopič.

SPV Občine Žirovnica

Sestanek VO Vrba z županom

V sredo, 25. oktobra 2023, je na željo Vaškega odbora Vrba potekal sestanek z županom g. Leopoldom Pogačarjem. Beseda je večinoma tekla o pomembnih projektih v naši vasi: obvoznici, Ribčevi domačiji, vaškem jedru.

Na sestanku smo obravnavali tudi druga aktualna vprašanja, ki vplivajo na kvaliteto življenja v Vrbi, kot so pot mimo »Dovarja« na avtobusno postajo, odvodnjavanje meteorne vode, menjave košev za smeti s tipskimi, gnojenje z gnojeko v neposredni bližini vasi, ki ga izvaja podjetje KGZ Sava – posestvo Poljče ...

Člani vaškega odbora menimo, da je bil sestanek dobrodošel, saj nam je župan dal kompetentne in realne odgovore. Zapisnik sestanka bodo vaščani Vrbe prejeli v svoje nabiralnike prejeli, tako se bodo vsi lahko seznanili z obravnavano vsebino.

Člani VO Vrba na sestanku pri županu

VO Vrba obvešča vaščane, da delovanje odbora lahko spremljajo na spletni strani Občine Žirovnica pod zavahkom organi občine/vaški odbori/vaški odbor Vrba. Svoje predloge, pripombe ... lahko sporočijo članom VO osebno, lahko jih oddajo v nabiralnik na oglasni deski ali pošljejo na e-naslov: vaskiodborvrba@gmail.com.

Vaški odbor Vrba

V Žirovnici vse več obiskovalcev

V letošnjem letu v občini beležimo povečan obisk domačih, predvsem pa tujih gostov. Ob koncu sezone je Zavod za turizem in kulturo lokalne ponudnike turističnih in gostinskih storitev povabil na srečanje v Čopovo hišo in predavanje dr. Lučke Kajfež Bogataj o vplivu podnebnih sprememb na turizem.

Kot pojasnjuje **Urška Aljančič z Zavoda za turizem in kulturo Žirovnica**, že zdaj lahko rečemo, da bo letošnja turistična sezona rekordna. »Podatki za prvih osem mesecev letošnjega leta kažejo, da je Žirovnico obiskalo 9.912 turistov, približno 1300 več, kot v enakem obdobju lanskega leta. Pri nas so opravili kar 21.780 nočitev, kar je 25 % več kot lansko leto. Nadaljuje se višanje deleža tujih in upad deleža domačih gostov. Veseli nas, da se je primerjavi s preteklim letom za malenkost podaljšala doba bivanja, in sicer z 2,04 na 2,2 noči, kar ni veliko, upajmo pa, da nam bo ta trend z ustrežno ponudbo uspelo nadaljevati. Več kot polovico vseh prihodov turistov beležimo v juliju in avgustu, zato ena od naših nalog ostaja razpršitev turističnega obiska tudi v spomladanske in jesenske mesece.«

Letošnja novost – časopis namenjen obiskovalcem Žirovnice

– sob, apartmajev, hiš, planinskih koč in drugih, ki so skupaj ponujale 449 ležišč. Tudi to število je v porastu, pozornost pa bomo morali, kot pove Urška Aljančič, v naslednjih letih posvetiti vzpodbudam za posodobitev obstoječih kapacitet in njihovo bolj trajnostno delovanje, saj to prinaša ne samo kakovostnejšo izkušnjo za goste, ampak tudi finančne prihranke in možnosti za višjo cenovno politiko za ponudnike.

Z vstopom v **Zeleno shemo slovenskega turizma** lansko leto so v ZTK Žirovnica začeli z načrtnim izobraževanjem ponudnikov o trajnosti in v ta namen organizirali različna predavanja, srečanja, povabili so strokovnjake z različnih področij ter organizirali študijsko turo z ogledom dobrih praks. Urška Aljančič: »Ker se nam zdi pomembno poznavanje ponudbe znotraj destinacije, ponudnike na srečanjih seznanjamo z novostmi, kot so nove vsebine na spletni strani, zemljevidi, promocijski materiali, ob pričetku letošnje sezone smo izdali tudi poseben časopis za obiskovalce. Srečanja so pomembna tudi zaradi mreženja, izmenjave mnenj, tkanja novih idej ter so vir informacij za nas in ponudnike. Ne glede na to, da so vsa izobraževanja in tudi študijska tura za ponudnike v Žirovnici brezplačni, je bil odziv, z redkimi izjemami, zelo slab. Na Zavodu bi bili boljšega odziva res veseli, saj lahko le s pomočjo aktivnih lokalnih ponudnikov gradimo zeleno in okolju prijazno destinacijo, ki bo skrbela za kakovost življenja domačinov in obiskovalcev.«

Srečanja ponudnikov ob zaključku sezone, 5. oktobra, se je udeležilo le manjše število sobodajalcev. Kot so povedali, je med gosti veliko povpraševanje po izposoji koles, zato bi kazalo razmisliti o tovrstni storitvi tudi v Žirovnici. Z največjimi težavami pa se srečujejo pri vprašanju »Kje se v bližini dobro je?« saj gostinska ponudba v občini šepa.

V drugem delu srečanja je zbranim spregovorila priznana slovenska klimatologinja **dr. Lučka Kajfež Bogataj**. Predavanje na temo podnebnih sprememb ter njihovem vplivu na turizem je prijazno povzela tudi za Novice.

Polona Kus

Turizem in okolje

Več kot milijarda ljudi dandanes potuje preko meja svoje dežele. Zaradi svoje razsežnosti turizem že močno posega v naravno, kulturno in družbeno okolje. Istočasno pa na turizem že močno vplivajo podnebne spremembe.

Podnebje je pomemben naravni vir, od katerega je odvisen tudi turizem. Vpliva na izbiro kraja in časa letovanja, določa turistično infrastrukturo in ponudbo. S turizmom so tesno povezani šport, rekreacija in izraba prostega časa. A podnebje se vse hitreje spreminja in to opažamo tudi v Sloveniji. Temperatura ozračja pri nas je bila v zadnjih 20 letih kar za 1,8 °C nad tisto v 19. stoletju. V prihodnje bo še topleje, saj bomo pričali ogrevanju za še od 1,3 °C do 4,1 °C, odvisno od bodoče rabe fosilnih goriv. Višje temperature pa pomenijo, da se bodo spremenili vremenski vzorci, kakršnih smo vajeni. Spremembe padavin lahko povzročijo poplave, suše, pomanjkanje pitne vode; povečane temperature morja že povzročajo poškodbe koralnih ekosistemov, dvig morske gladine, erozijo obale; spremenjene snežne razmere pa imajo lahko velike posledice na zimski turizem. Najbolj so že prizadeta smučišča na nadmorskih višinah, nižjih od 1400 metrov.

Dr. Lučka Kajfež Bogataj v Čopovi hiši, 5. oktober 2023

Ustaljeni turistični tokovi se utegnejo spremeniti. Eden največjih med glavno poletno turistično sezono v Evropi poteka s severa proti Sredozemlju. Visoke temperature, suše, požari in podobno lahko spodbudijo turiste iz severne Evrope, da bodo preživljali počitnice bližje domu, kjer bodo temperature znosnejše. Morda se obeta razcvet skandinavskega poletnega turizma ob Baltiku. Poleti bodo zaradi vročine v mestih vse bolj zanimive tudi hribovske in gorske destinacije. Seveda niso vse oblike turizma enako ranljive. Kongresni in kulturni turizem, pa tudi zdraviliški, se bodo lahko prilagajali brez velikih stroškov. Tudi za ekoturizem se nam morda ni treba bati. Enako se ni treba bati za nemške, madžarske, hrvaške, avstrijske in italijanske turiste, ki se bodo k nam pripeljali z avtomobili ali vlaki. Če bo letalski promet postal veliko dražji, pa bo k nam manj turistov z drugih celin. Vsekakor pa je ključno prilagajanje na nove podnebne razmere, tako aktivnosti poletnega kot zimskega turizma. V Sloveniji resnih strateških načrtov v tej smeri na državni ravni nimamo. Pa tudi številne občine z odločitvami in ukrepi prilagajanja odlašajo.

Po drugi strani pa turizem tudi prispeva k podnebnim spremembam in prav zato mora postati bolj trajosten. Svetovni turizem ustvari najmanj 8 % vseh izpustov toplogrednih plinov. Večinoma gre za ogljikov dioksid, še zlasti v letalskem prometu, ki se na račun nizko proračunskih prevoznikov skokovito povečuje. Kar tri četrtine emisij nastane, ko turisti potujemo do končnega cilja in nazaj. Okrog petino izpustov povzročimo turisti med svojo nastanitvijo in preostanek z aktivnostmi na počitniški lokaciji.

Netrajnosti turizem povzroča tudi pritisk na gostiteljske skupnosti in v skrajnem primeru prinese celo razdor tradicionalnih družb. Spomnimo se izkoriščanja turistične delovne sile, razmaha prostitucije ali celo primerov izseljevanja ljudi z lastne zemlje za potrebe turistične infrastrukture. V kulturni krajini turizem lahko prispeva k arhitekturnemu onesnaževanju. Največkrat gre za neustrezne turistične objekte in za preobremenjenosti lokalne infrastrukture. Težko je oceniti, kako močno turizem zmanjšuje biotsko raznolikost in objektivno bi bilo težko trditi, da so zaradi turistov že izumrle kake živalske ali rastlinske vrste. Seveda pa pri turizmu ne gre le za negativne plati. Pozitivni ekološki vplivi se včasih pokažejo v ohranjanju krajine ali ekosistemov, saj zaslužki od turizma omogočajo zaščito naravnega okolja, hkrati pa se lokalno prebivalstvo šele ob razvoju turizma prične zavedati vrednosti neokrnjene narave.

Trajnostni turizem je kar zapletena zadeva, ki jo vsak razume malo po svoje. Enako velja za zeleni turizem, s katerim se radi pohvalimo. Veliko lažje je razumeti okoljsko plat, če si pomagamo s številkami. Raba energije in vode sta že dve spremenljivki, ki dosti povesta o tem, kakšen vpliv imamo turisti na okolje. Obstajajo okvirne številčne meje, pri katerih turizem postane resnično zelen. Samo en povraten medcelinski let nam povprečno letno energijsko rabo poveča za dobrih 20 %. Če torej opravimo pet takih turističnih potovanj na leto, svoj ogljični odtis najmanj podvojimo, ne glede kako »zeleno ponudba« je v hotelu in okolju, kjer bivamo. Tudi raba osebnega avtomobila ni nedolžna, saj za razdaljo 1000 km prabimo vsaj 800 kWh. Za Slovenijo se trenutno preizkuša različne metode za izračun ogljičnega odtisa. Po podatkih za leto 2019 je ocenjeno, da je slovenski turizem največ ogljičnega odtisa ustvaril preko transporta (70 %), nato preko dejavnosti (15 %), nastanitve (12 %) in prehrane (3 %).

Zanimivi so tudi rezultati študije ECOTRANS (www.ecotrans.org), ki je zajela več sto turističnih podjetij v 15 državah EU. Študija je skozi analize dobrih praks postavila zelene cilje, ki pomenijo okolju prijazen turizem. Meje so postavili na osnovi podatkov četrte najboljših turističnih zmogljivosti glede rabe energije in vode. Ciljna vrednost porabe energije na nočitev je tako 45 kWh za hotele z 2 do 3 zvezdicami in 33 kWh za hotele z 4 do 5 zvezdicami. Glede porabe vode na nočitev pa so »zeleno« vrednosti ocenjene od 280 litrov za hotele z 2 zvezdicama do 310 litrov za hotele s pet zvezdicami.

Žal v Sloveniji nimamo opravljenih podobnih analiz, ne za osebno rabo energije, ne za naše turistične dejavnosti. To kaže, da okoljska vprašanja še zdaleč niso samoumeven del turističnega razvoja. A če želimo biti resnično zelena destinacija in oglaševati trajnostni turizem, samo besede ne bodo dovolj. Slej ko prej bo treba to tudi potrditi s konkretnimi podatki in izračuni.

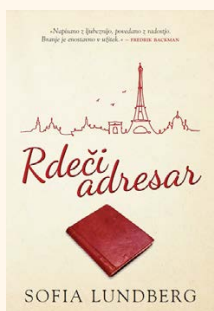
Lučka Kajfež Bogataj

Sofia Lundberg

Rdeči adresar

Hiša knjig, 2020

Doris Alm na deseti rojstni dan oče podari prav posebno darilo – adresar, zavit v rdeče, svetleče usnje. Vanj si bo lahko zapisovala imena prijateljev ter vseh, ki jih bo spoznala v življenju v zanimivih krajih, ki jih bo obiskala. Čez več kot osem desetletij, na pragu smrti, je edino, kar Doris še ostane, čas za razmišljanje, rdeč adresar in pranečakinja Jenny, ki skupaj z družino živi na drugi strani Atlantika. Zapustiti ji želi svoje spomine in v zgodbah obuja imena, ki jih je zapisovala v svoj rdeči adresar.

Knjižnica Matije Čopa Žirovnica vabi ...

Pripravili smo pester niz dogodkov za vse generacije, ki bodo vse krajše jesenske dni napolnili s toplino in ustvarjalnostjo. Poleg rednih dejavnosti, ki se že odvijajo v naši knjižnici, posebej izpostavljam spodnje dogodke.

6. novembra ob 19. uri se ljubitelji kakovostnih knjig lahko pridružite **Bralnemu klubu**, kjer bo beseda tekla o romanu Slavenke Drakulić, Dora in Minotaver.

30. novembra ob 19. uri bodo na sporedu **ustvarjalne delavnice za odrasle**, ki jih bo vodila Petra Vengar.

V ponedeljek, 20. novembra 2023, obeležujemo dan splošnih knjižnic. Ob tej priložnosti bomo prav na ta dan, ob 17. uri, **gostili izjemnega ilustratorja Ivana Mitrevskega**, umetnika z izjemnim darom za ilustracijo, ki je svoj talent prelil v številne knjižne projekte, otroške knjige, revije in stripe. Avtor bo otroke na zabaven način navdušil za umetnost in jih dodatno spodbudil k ustvarjalnosti.

Lepo vabljeni v knjižnico.

Katarina Hlede

Simpozij o Franu Saleškemu Finžgarju v Čopovi rojstni hiši

Leta 2021 je poteklo 150 let od rojstva duhovnika, pisatelja, dramatika in urednika in leta 2022 se je izteklo 60 let od smrti Frana Saleškega Finžgarja (1871–1962). Obe letnici sta le zunanji okvir za ovrednotenje in morda prevrednotenje njegovega vsestransko ustvarjalnega dela. V ta namen je Slovenska akademija znanosti in umetnosti 7. in 8. novembra 2023 priredila dvodnevni simpozij, posvečen Franu Saleškemu Finžgarju, tudi ustanovnemu članu SAZU. Po prizadevanjih Zavoda za turizem in kulturo Žirovnica je simpozij prvi dan potekal v Čopovi rojstni hiši v Žirovnici, kjer so prezentacije predstavili: Marko Snoj, Jožica Škofic, Marko Jesenšek, Mira Novak, Matjaž Koman, Janez Bogataj, Janez Gril, Jože Mihelič in Marija Stanonik. Prezentacijam je sledil ogled Finžgarjeve rojstne hiše v Doslovčah.

Drugi dan simpozija je potekal v veliki dvorani SAZU v Ljubljani. Podrobneje bomo o dogodku poročali v prihodnji številki Novic.

SLOVENSKA AKADEMIJA
ZNANOSTI IN UMETNOSTI

Simpozij posvečen Franu Saleškemu Finžgarju

torek, 7. 11. 2023 ob 13.30 v Čopovi rojstni hiši v Žirovnici

ŽIROVNICA

90-letnica rojstva slikarja, akad. Janeza Bernika (1933–2016)

V letošnjemu letu obeležujemo 90-letnico rojstva modernističnega slikarja Janeza Bernika, ki je pretežni del življenja ustvarjal na Breznici. Ob tej priložnosti so v različnih slovenskih krajih pripravili razstave njegovih del.

Umetniški par – Adriana Maraž in Janez Bernik

Janez Bernik se je rodil 6. septembra 1933 v Guncjljah pri Ljubljani in se po končanem študiju slikarstva posvečal tudi grafiki, kiparstvu, ilustraciji, tapiseriji, knjižni opremi in poeziji. Bil je redni profesor in predstojnik oddelka za slikarstvo na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani ter od 1993 akademik, t. j. redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Imel je več kot 80 samostojnih razstav, prvo leta 1960 v Ljubljani, nato pa po Sloveniji, bivši Jugoslaviji in po svetu. Sodeloval je pri več kot 400 skupinskih mednarodnih razstavah. Njegova dela hranijo muzeji in galerije v številnih evropskih mestih (Benetke, London, Dunaj, Praga, Varšava, Milano, Pariz, Rim, Amsterdam, Berlin) pa tudi v Severni in Južni Ameriki ter na Japonskem. Prejel je Prešernovo nagrado (1981), Herderjevo nagrado (2001) in Zlati častni znak svobode RS (2003). Umrli je 15. julija 2016 v Preboldu.

Janez Bernik je za domovanje poleg Ljubljane izbral Breznico, vasico pod Stolom, kjer sta s soprogo Adriano Maraž (1931–2015), tudi slikarko in grafičarko, ustvarjala od leta 1975 do 2014.

Umetniškemu paru je načrte za vilo na Breznici zasnoval arhitekt in akademik Marko Mušič med leti 1971–1974. Hiša, v kateri sta si slikarja ustvarila dom in se likovno izražala vsak v svojem ateljeju, nosi njun izrazit osebni pečat. S poslušom za estetsko bivalno in zunanje naravno ravnovesje sta zasnovala prostoren vrt, ki obdaja poslopje. V letih 1975–2015 sta delovala med Ljubljano in Breznico, predvsem po upokojitvi Janeza Bernika leta 1996 pa sta se ustalila na Gorenjskem.

Sodelovala sta z umetnostnim zgodovinarjem in likovnim kritikom Zoranom Kržišnikom, domačinom iz Žirovnice, dolgoletnim ravnateljem Moderne galerije ter vodjem ljubljanskega grafičnega bienala ter Mednarodnega grafičnega likovnega centra v Ljubljani. Bila sta člana Grupe 69 in sodelavca pri Novi reviji, prav tako njun slikarski kolega, akad. Andrej Jemec, še vedno aktiven umetnik, stanujoč v Zabreznici. Notranjost cerkvice sv. Lovrenca nad Zabreznico nosi podobe Bernikovega Križevega pota, zunanje pročelje cerkve pa krasi sv. Krištof, mozaik Andreja Jemca.

Ob 90-letnici rojstva Janeza Bernika so bile odprte štiri razstave. Najprej je na pomembnost in kakovost ustvarjanja Janeza Bernika (ponovno) opozorila Galerija Murska Sobota, ki je med 2. februarjem in 31. marcem 2023 pripravila razstavo Janez Bernik: Slike iz zbirke Antikvitete Novak, na kateri so bila razstavljeni številna dela, pred-

vsem olja na platnu, ki so bila desetletja uvrščena v tuje zasebne zbirke. V Zavodu sv. Stanislava (Ljubljana Šentvid) so bili od 1. 9. do 20. 10. 2023 razstavljeni sitotiski iz grafične mape Katharsis ad infinitum.

Trenutno sta na ogled dve razstavi. Društvo Blaž Potočnikova čitalnica je odprlo spominsko razstavo slik, grafik in skulptur na umetnikov rojstni dan, 6. septembra 2023 v Galeriji Gunclje, ki bo odprta do 21. decembra 2023 vsak četrtek od 17. do 19. ure.

V Muzeju pošte in telekomunikacij v Polhovem Gradcu pa je od 5. oktobra do 30. novembra 2023 na ogled tematska razstava Janez Bernik in motiv telefona. Odprta je od torka do nedelje med 10. in 17. uro. Prijazno vabljeni!

Romana Bernik Gostič

Ob obletnici smrti Antona Janše

13. septembra je minilo 250 let od smrti Antona Janše, čebelarja in učitelja modernega čebelarstva. Ob obletnici so predstavniki Čebelarke zveze Slovenije s predsednikom Boštjanom Nočem, predsednik Čebelarskega društva Antona Janše Breznica Matjaž Pogačnik in praporščak društva Mirko Razingger ter veleposlanik RS na Dunaju Aleksander Gržina, položili venec ob spominsko ploščo v dunajskem parku Augarten, posvečeno velikemu čebelarju.

Slovenska delegacija na Dunaju

Poleg obletnice Janševe smrti čebelarji v letošnjem letu obeležujejo 150-letnico organiziranega čebelarstva v Sloveniji, 20. obletnico kongresa Apimondia v Ljubljani in začetek delovanja Čebelarke šole Antona Janše. V počastitev obletnic je 30. septembra v Cankarjevem domu potekala slavnostna akademija Čebelarke zveze Slovenije. Akademije se je kot gost udeležil predsednik Apimondie dr. Jeff Pettis in ob tej priložnosti obiskal tudi Žirovnico. V spremstvu župana Leopolda Pogačarja si je ogledal Janšev čebelnjak na Breznici.

Čebelarška zveza Slovenije si je v letu obletnic zadala cilj, da razišče in zbere gradivo o Antonu Janši, ki se morda še skriva v dunajskih arhivih. V ta namen se je povezala s Slovenskim veleposlaništvom na Dunaju, pri pregledovanju arhivov bo sodelovala Verene Štekar – Vidic. ČZS želi v prihodnosti urediti spominsko sobo Antona Janše, pobuda Boštjana Noča je, da se zanjo najde prostor v občini Žirovnica.

Polona Kus

Kvintet Vintgar vabi

Kvintet Vintgar z gostjo Moniko Avsenik vabi na jubilejni koncert ob 10-letnici delovanja kvarteta in 100-letnici delovanja Kulturnega društva Vintgar.

Koncert bo v soboto, 11. novembra 2023, ob 19.00 uri v kinodvorani Gledališča Toneta Čufarja na Jesenicah.

Info: Andrej Černe (andrej.cerne@gmail.com, 041 358 026)

Pestro dogajanje v Gledališču Julke Dolžan

Gledališče Julke Dolžan je z vajami zakorakalo v pestro gledališko jesen. Že v mesecu novembru si boste lahko na odskih deskah naše kulturne dvorane ogledali monokomedijo **Dese Muck »Jutri začnem«**, v režiji Gašperja Stojca in igri Mateje Mlačnik.

Kot pravi igralka »predstava na hudomušen in na čase nekoliko tragično-grotesken način pove zgodbo »baročno izpopolnjene« ženske, kot bi se »debilno« izrazila protagonistka».

S svojim delom nadaljuje tudi nekoliko spremenjena mladinska igralska zasedba »Češpljin kompot«. Oktobra so na povabilo KUD Pozitiv v Ljubljani še zadnjič odigral svojo predstavo »Kaj bi rekel Ivan«, ki je bila zelo dobro sprejeta zlasti med mladimi. Na festivalu MIT v začetku letošnjega leta je prejela tudi muzo za najbolj inovativno predstavo. Ekipa pod vodstvom Gašperja Stojca že pripravlja novo avtorsko predstavo, v kateri se ukvarjajo s problematiko različnih odvisnosti in bo premierno uprizorjena v začetku naslednjega leta.

Letošnjo jesen smo v sodelovanju z Javnim skladom za kulturne dejavnosti RS, Izpostava Jesenice, pričeli z gledališko šolo. Pod mentorstvom Ane Ruter in ob pomoči Eme Babič se dvanajst osnovnošolk in osnovnošolcev tedensko dobiva na vajah in spoznava osnove gledališke igre. Obenem nastaja otroška predstava po književni predlogi Leva Grossman Čarovniki.

Ponovno je začela delovati tudi odrasla gledališka skupina. Načrtujemo, da bi se v prihodnjem letu na odru predstavila z eno izmed sodobnih komedij.

Vabljeni na jesenske dogodke Kulturnega društva dr. France Prešeren:

Petek, 17. 11. ob 19.00 in nedelja 26. 11. ob 18h v kulturni dvorani na Breznici: monokomedija Dese Muck »Jutri začnem« v izvedbi Mateje Mlačnik (Rezervacije sedežev na telefonski številki 040 576 560 in na e-naslovu: kdfpziravnica@gmail.com)

Nedelja, 19. 11. ob 17.00: Škratovanje s predstavo Od kod si kruhek v izvedbi Gledališča Unikat

Sobota, 25. 11. ob 18.00 v kulturni dvorani na Breznici: literarni večer ob 100. obletnici smrti Ivana Tavčarja. Dogodek pripravljata KD in Zveza slepih in slabovidnih.

Sreda, 29. 11. ob 18.00 v Čopovi rojstni hiši: pesniški večer ljubiteljskih avtoric in avtorjev

Četrtek, 30. 11. ob 18.00 v Osnovni šoli Žirovnica: otvoritev razstave del, nastalih na januarskih slikarski koloniji z naslovom »Povodni mož«

*Aleš Jekovec,
Kulturno društva dr. France Prešeren Žirovnica-Breznica*

NOVEMBER V GLEDALIŠČU TONETA ČUFARJA JESENICE

nedelja, 5. nov. 2023, ob 10.00

VAŠA - NAŠA MATINEJA

KUD Jožef Virk, Domžale:

MOJCA POKRAJČULJA (ljudska pravljica)

četrtek, 9. nov. 2023, ob 19.30

398. PREMIERA

Sašo Dudič: **FINIDA** (komedija)

režija: Vid Klemenc

petek, 10. nov. 2023, ob 19.30

Sašo Dudič: **FINIDA** (komedija)

režija: Vid Klemenc

sobota, 11. nov. 2023, ob 19.00

Jubilejni koncert:

KVINTET VINTGAR z gostjo **MONIKO AVSENIK**

36. ČUFARJEVI DNEVI 2023

festival
ljubiteljskih
gledališč

od 14. do 20. novembra 2023

program na: www.gledalisce-tc.si

nedelja, 19. nov. 2023, ob 10.00

VAŠA - NAŠA MATINEJA

KPD Josip Lavtižar Kranjska Gora:

GOZDNI ČUDEŽ (otročka predstava)

petek, 24. nov. 2023, ob 19.30

KD Ihan in tenorist

KLEMEN TORKAR in **BANDA CITRARSKA**

koncert

PREDPRODAJA: pisarna **TAJNIŠTVA**, pon. - pet., od 8. do 13. ure, **INFO:** 04/583 31 00 **BLAGAJNA SE ODPRE 1 URO** PRED PRIČETKOM PREDSTAVE / KONCERTA.

Kdo so bili Piparji in kaj so počeli na Stolu

Letos mineva sto trideset let od ustanovitve prve slovenske planinske organizacije – Slovenskega planinskega društva (SPD), ki se je leta 1948 preimenovala v Planinsko zvezo Slovenije. Osrednja planinska organizacija je nastala konec 19. stoletja, v času, ko so bile slovenske dežele del Avstro-ogrske monarhije in se je v skladu s državno politiko izvajala germanizacija nenemških narodov, ki je segla tudi v gorski svet.

Piparji, ustanovitelji Slovenskega planinskega društva v Ljubljani: Lindtner, Škof, Korenčan, Seunig, Hauptman. Manjka šteti Pipar Kajzelj, ki je bil že v Zagrebu. (vir: Fotoarhiv Slovenskega planinskega muzeja – Gornjesavski muzej Jesenice)

Ideja o ustanovitvi slovenske planinske organizacije

Prve planinske organizacije, ki so nastale na naših tleh, so bile Avstrijsko planinsko društvo (1869) in Nemško-avstrijsko planinsko društvo (1874) s svojimi podružnicami. Njihovo delovanje je bilo usmerjeno v izgradnjo planinskih poti in prvih planinskih koč, ki so bile poimenovalne in označene z nemškimi imeni. Pri bivanju v njih so imeli prednost nemški planinci pred domačimi in tudi oskrbniki so govorili nemško. Njihovo delovanje je bilo namenjeno utrjevanju nemške prevlade na slovenskih tleh. Tako so naše gore počasi začele izgubljati slovenski značaj. Ker pa se je med Slovenci že prebujala vse močnejša narodna zavest, je to ponemčevanje našega vzpetega sveta postajalo vse bolj moteče za domače rodoljube, ki so vanj zahajali iz preživetvenih, raziskovalnih ali prostočasnih razlogov. Pravzaprav je bilo rednih prostočasnih obiskovalcev gora med Slovenci v tistem času malo. Med najstarejšimi je bil France Kadilnik (1825–1908), ki velja za očeta slovenske turistik in starosto slovenskih planincev. Že od leta 1855, ko je začel hoditi po hribih je propagiral idejo, da bi ustanovili slovensko planinsko društvo. Žal pa za njeno uresničitev ni našel dovolj zagnanih somišljenikov in pobudnikov vse do prihoda Josipa Hauptmana in Piparjev. Za uresničitev ideje je bilo namreč potrebno »več pobudnikov in čilejših moči, kot jih je bilo takrat med starejšimi gospodi, ki so od časa do časa obiskovali Jošta nad Kranjem ali Sv. Katarino; to so bili: Žitnik, Paternoster, Triller, Soklič, Kališ, Raktelj in drugi. Vsi so že pomrli. Za višje hribe se pa takrat razen Kadilnika in Wölflinga noben Slovenec ni zanimal. Hauptmanova nova planinska družba je torej značila lep napredek za slovensko planinstvo.«¹

23. julij 1892 – vzpon na Stol in prelomni dan za slovenske planince

Stol je bil konec 19. in v začetku 20. stoletja priljubljena planinska tura. Kadilnik se je nanj povzpel leta 1858, ko ga je lepota najvišjega karavanškega vrha vlekla k sebi v času dopustovanja na Bledu. Tudi

Hauptman je bil njegov obiskovalec. Nanj se je podal 23. julija 1892 v družbi sohrilbovcv Ivana Korenčana in Antona Škofa. Nemške table in markacije so spodbudile mlade planince, da so na tej poti pričeli preiščevati o ustanovitvi Slovenskega planinskega društva. Korenčan se spominja: »Prisegli smo na skalah med najlepšimi planinkami, da ustanovimo SPD.«² ... »Hauptman, ki mu je bilo takrat že nad 30 let, je imel velik krog znancev. Pri njih je najprej pričel razširjati misel, zasnovano na Stolu, potem pa v družbah, ki so se sestajale pri zajtrku na Drenikovem Vrhu. Pomagala mu je pri tem njegova planinska družba, zlasti Škof in Korenčan kot soudeleženca sklepa na Stolu. Povsod so načrt ugodno sprejeli, prav posebno pa so se zanj ogreli profesorji Simon Rutar, Fran Orožen, Ivan Macher in Vinko Borštner, dalje pa dr. Vlad. Foerster, Soklič, inž. Ivan Hrasky, Anton Mikuš, Josip Mandelj in še več drugih odličnih osebnosti. Živahna propaganda je prav kmalu obrodila sad in »Slovensko Planinsko Društvo«.³

Slovensko planinsko društvo je bilo ustanovljeno 21. februarja 1893. Piparji so bili v njem še posebej aktivni v prvem desetletju delovanja, ko so s številnimi atraktivnimi »promocijskimi projekti« pripomogli k njegovi popularizaciji.

Poroka piparja Ivana Korenčana z Jelico Horvatovo na Kredarici leta 1900. (vir: Fotoarhiv Slovenskega planinskega muzeja – Gornjesavski muzej Jesenice)

Kdo so bili Piparji?

Šesterica mladeničev katerih vodilni moto je bil »hoditi v naravo in se je veseliti«, se je v devetdesetih letih 19. stoletja srečala na Drenikovem vrhu nad Ljubljano, ki je slovel po odlični zajtrkovalnici. Odlična kava, razgled in prijeten sprehod skozi gozd, so nanj vsak dan vabili številne ljubljanske meščane med katerimi je bil tudi Josip Hauptman (1863–1921), ravnatelj trgovske zbornice v Ljubljani. Bil je znan planinec, ki je iskal družbe med tedanjo mladino za svoje izlete v hribe. Uspelo mu je navdušiti Antona Škofa, Ivana Korenčana, Bogumila Kajzelja, Karla Seuniga in Henrika Lindtnerja, vse večinoma iz trgovskih vrst. Povezali so se v družbo Pipa, ki je bila formalno ustanovljena 23. septembra 1893. Za svojega predstavnika oz. nadpiparja so izbrali Hauptmana, ki je bil najstarejši med njimi. Sprejeli so zabavna pravila, ki so se jih držali z največjim veseljem, vso živahnostjo in žilavostjo. Eno od pravil je bilo, da morajo člani pri sebi vedno nositi pipo – čedro, mehur s tobakom in vžigalice. Če ob medsebojnih srečanjih član ni imel te obvezne opreme pri sebi, je bil dolžan plačati globo. Med seboj so se pozdravljali z imenom gorskih vrhov katerim so morali vedeti nadmorsko višino. Med naborom gora

2 Brilej Arnošt, Ivan Korenčan – zadnji pipar in soustanovitelj SPD (1893) – 80 letnik, PV 1953, št. 11, str. 670

3 Lindtner Henrik, Planinski Piparji, Planinski vestnik (PV) 1933, št. 6-7, str. 167 - 175

1 Lindtner Henrik, Planinski Piparji, Planinski vestnik (PV) 1933, št. 6-7, str. 167 - 175

so bili: Triglav, Mangart, Grintovec, Višarje, Stol, Golica, Jošt, Janče, Grmada, Šmarna gora in Krim. Mlajši je pozdravil starejšega. V primeru neznanja je sledila denarna kazen. Prav tako, če so jih našli pri nečastnem dejanju ali laganju. Piparji se niso smeli poročiti razen za protiplačilo 5 litrov vina in 5 veržink. Število družčine je bilo omejeno na šest, vendar so dopuščali tudi razširitev. Imeli so namreč tudi nekaj pripravnikov. Redno so se dobivali na Drenikovem vrhu in kasneje na Rožniku. Z ustanovitvijo SPD so bili tudi njegovi člani in v znak pripadnosti so morali obvezno nositi na klobuku njegovo značko in se udeleževati vseh njegovih predavanj in zabav. Denarne prispevke iz zbranih glob so večinoma porabili za večje skupne izlete. Sprva jim ljubljanska družba ni bila preveč naklonjena. Imenovali so jih norci in jim dodajali posebne nelaskave pritikle. Že njihova zunanost je bila posebna. Nosili so suknjice, tričetrtinske hlače, verjetno irhaste in dolge bele gate, okovanke in nogavice z bunkicami. V rokah so imeli dolgo leseno planinsko palico, spodaj okovano. Omislili so si klobuke z ozkimi krajci, za katerimi so imeli zataknjene planinske šopke. Okoli ramen pa navešene krpje, čutarico, daljnogled, boršo ali nahrbtnik. Vsi so nosili brke in kadili pipe.

Henrik Lindner, piparski kronist je v Planinski vestnik takole opisal svojo družčino: »Življenjska doba Piparjev je potekla proti koncu leta 1898. V tem letu se je Kajzelj preselil v Zagreb in Piparja Škof in Korenčan sta stopila v zakonski jarem — ne meneč se za piparska pravila. Isto so kasneje storili vsi

ostali Piparji. Dokler so bili še samci, pa so bili res tesno sklenjeni. Najtesnejša družba smo bili Češnik, Seunig in jaz, ker smo radi prepevali in kolikor toliko z glasovi harmonirali. Zahajali smo pogosto k Sv. Joštu ... Prav rad je večkrat prisedel k nam pisatelj Fran Finžgar, ki je takrat opravljal dušno pastirstvo pri Sv. Joštu. Drugače pa so se Piparji res vsak dan zbirali pri zajtrku na Zg. Rožniku. Tam gori se je sčasoma po njih udomačila tudi igra »marjaš«, ki se je potem bujno razvila in bila atrakcija za Zg. Rožnik skoraj 15 let ...«

V času, ko je bilo ustanovljeno SPD, ni bilo v Ljubljani toliko različnih društev kakor danes. Poleg pevskih društev sta imela privlačno silo samo Sokolsko in Kolesarsko društvo. Za novo društvo, ki je prineslo idejo planinstva, je bilo torej prostora dovolj in propagandi Piparjev se ne mladina ne starina ni prav nič upirala. Vsi pa so hoteli najprej samo poskusiti, kako je na hribih. Vodniki so jim bili Piparji. Navadno so jih popeljali na kake nižje vrhove in komur so ti izleti prijali, njega so Piparji kmalu povedli na daljše ture in na višje vrhove; prav malo jih je bilo, ki bi bili ostali samo pri prvi turi. Razume se, da so Piparji na vsakem izletu pridobili novih članov za SPD in novih pobudnikov za planinsko stvar.

Bogate izkušnje so imeli Piparji z raznimi osebami, ki so boleale in pričakovale, da se jim povrne zdravje, če poskusijo še s hribi; to so bolnikom prav radi priporočali tudi zdravniki. Marsikdo se je obrnil do Piparjev, da ga vzamejo s seboj na hribe. V več primerih je hrib res pomagal. Omenjam samo primer Janka Češnika. Hudo bolezen je prebolel, ko je bil v starosti okrog 40 let, ni pa si mogel opomoči in je že skoraj obupal sam nad seboj. Redno pa je zahajal v kavarno. Dopovedovali so mu Piparji, da zanj ni rešitve v kavarni, temveč na hribih. Obotavlja se, je šel z njimi najprej na Šmarno Goro, potem na Sv. Jošt, kmalu nato pa na Ojstrico. Ponovni izleti so ga spravili k

moči in postal je v kratkem času strasten planinec.

Propagandnim namenom pa so Piparjem služili ne samo izleti, nego tudi raznovrstne druge prireditve ter vedno novi domisleki. V predpustu l. 1894 so priredili ples na Drenikovem Vrhu v steklenem salonu, ki je bil kasneje premeščen na Zg. Rožnik, kjer je še sedaj. Leto kasneje so imeli ples na Starem strelišču pod Rožnikom. Čisti donos prvega plesa je znašal 7 gl. 96 kr. in je bil izroččen SPD za Orožnovo koč. Dveh sokolskih maškerad so se Piparji udeležili korporativno v kostumih. Na eni so nastopili v planinski opremi ter z veliko pipo, ki so jo pripeljali v dvorano na vozičku.

Za l. 1887 so med seboj razpisali tekmo za prvenstvo glede dosežene skupne nadmorske višine gorskih vrhov, ki bi jih obiskali. Za ta razpis je izvedel tudi France Kadilnik, ki se je takoj odločil, da bo na skrivaj tekmoval s Piparji. Ob koncu leta se jim je izdal in videli so, da jih je vse posekal. Piparji so njegovo tekmovanje seveda priznali in ga počastili z diplomo.

Na Zg. Rožniku so Piparji izdajali šaljiv list, ki so ga gostje vedno željno pričakovali. Za skupne piparske izlete so si omislili čepice posebnega kroja in l. 1898 so izdali razglednico s sliko petih Piparjev. Na tej sliki ni Kajzelja, ker je bil takrat že v Zagrebu.

Piparji so se udeležili dveh sokolskih maškerad. Na eni od njih so se oblekli v zabavne kostume. (vir: Fotoarhiv Slovenskega planinskega muzeja – Gornjesavski muzej Jesenice)

Prireditve in izletov SPD so se Piparji udeležili vselej polnoštevilno. Čim so nastopili kot svojevrstna družba, ki takrat ni imela primere, so se jim od vseh strani bližale osebe, ki so se enako kakor oni navduševale za slovensko planinstvo. Naj omenim poleg Franceta Kadilnika še župnika Jakoba Aljaža, Frana Kocbeka, Miha Kosa, A. Knafelca in Hugona Robleka. Simpatično je pozdravila Piparja tudi Antonija Kadivčeva, ki zavzema glede slovenskega planinstva med ženstvom prav tako častno mesto kakor France Kadilnik med moškimi. Kmalu so se seznanili tudi z dr. Frischaufom ter vso češko družbo, ki se je zbirala na Jezerskem in tam snovala temelje poznejše Češke podružnice SPD.

Med dijaki so bili Piparji sploh zelo poznani. Pridruževali so se jim visokošolci in srednješolci, kadar so le mogli. Med njih spremljevalci je bil tehnik Alojzij Kajzelj najzvestejši. Dr. I. C. Oblak, Gspan in Peterlin-Petruška pa bi vedeli marsikaj povedati o izletih, ki so jih napravili s Piparji. Zvest spremljevalec Piparjev je bil tudi Anton Gregorc, prvi slovenski planinski amater fotograf. Napravil je tiste čase celo vrsto slik, ki jih še danes lahko uvrščamo med najboljše planinske. Taki so bili »Planinski Piparji« in taka je bila slovenskega planinstva mladostna doba, v kateri so oni nastopali.⁴

Natalija Štular, dipl. zgod., Slovenski planinski muzej

Sreča v reki

Nekoč pred davnimi časi je živel zelena pošast, ki je stražila zaklad v veliki reki Savi. V istem času so v bolj bogati hiši blizu Save živeli trije sinovi z njihovim očetom. Mamo je pojedla zelena pošast, ki je stražila zaklad. Sinovi so očetu obljubili, da bodo pošast naučili kozjih molitvic. Njihova družina pa ni bila tako revna in je oče dal vsakemu sinu tri kose kruha namazane z jagodno marmelado. In so se odpravili na pot iskat pošast, ki jim je pojedla mammo. Ko pa se ustavijo, da bi vsak pojedel en kos kruha, iz grmovja priteče jež in reče: »Živjo fantini, kam pa kam?« Fantje so rekli, da gredo iskat pošast, ki jim je pojedla mammo. Jež je rekel, da če mu oni dajo vsak po en kos kruha, jih lahko pelje do polha, ki ve več o njej, in sinovi so se strinjali. Ko so prišli do polha, jim je ta povedal, da pošast živi nekje v reki Savi. In če mu dajo vsak po en kos kruha, jih odpelje k vidri, ki ve točno, kje pošast živi. In sinovi so se strinjali. Ko so prišli do vidre, je ta rekla, da če ji dajo sinovi vsak po en kos kruha, da jih odpelje k pošasti in vidri so dali kruh. Ko so prišli do Save, so v vodi zagledali nekaj velikega in zelenega. Vsi trije sinovi so skočili v vodo in ko so prišli do dna reke, so videli mrtvo pošast in njihovo mater, ki je pojedla čudežno postrv, da je lahko dihala pod vodo. Zelo so jo bili veseli. Z zakladom so se vrnili na površje in trije sinovi, mama, polh, jež in vidra so se odpravili proti očetu. Od tega dne naprej se hodijo vsak dan kopat v reko Savo in skupaj so živeli srečno do konca svojih dni.

Lovro Dolar, 6. b

Pešbus

Tudi letos v OŠ Žirovnica pod okriljem inštituta IPOP spodbujamo trajnostne oblike prihajanja v šolo, in sicer peš, s kolesom in skirojem ter z avtobusom. Akcija pešačenja se imenuje Pešbus – način organizirane hoje v šolo za najmlajše šolarje, tudi za prvošolce.

Pešačenje v šolo je bilo še pred ne toliko leti nekaj samoumevnega in običajnega. No, danes je to že skoraj redkost. Sploh iz bolj oddaljenih vasi otroci prihajajo v šolo v večini na »motorni« pogon.

Vzrokov je več: gost promet – bolj nevarno, težje šolske torbe, hitrejši način življenja, prevarovani otroci – starši ali stari starši jih vsak dan z avtom pripeljejo na krožno križišče pred šolo ali celo pred šolski vhod.

Kljub vsemu se nas je našlo nekaj navdušencev, ki hodimo peš. Vsak petek se v jesenskem času dobimo zjutraj na Rodinah na parkirišču ali na Bregu na avtobusni postaji in gremo peš v šolo. Po poti »pobiramo« učence iz drugih vasi.

Med hojo pazimo na varnost, opazujemo okolico – mucki, kužki, zanimive hiše, lepi in urejeni vrtovi, pomita okna ;), se pogovarjamo in smejimo. Lepo nam je. Ko prispemo v šolo, se zelo dobro počutimo, saj je za nami prebujanje oz. jutranja rekreacija, ki poživlja telo in duha. Če otroci želijo, na cilju dobijo žig na roko. Nadaljevali bomo tudi v zimskem in spomladanskem času, takrat bomo s tablami označili naše »postaje« in imeli prave »Pešbus vozovnice«.

Opomba: Podpore in materiale za izvedbo Pešbusa in Bicivlaka nudi IPOP – Inštitut za politike prostora v okviru programa Aktivno v šolo in zdravo mesto, ki ga sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

Ekipa Pešbusa – Petra, Irena in Gregor

Odgovorno lastništvo psa

Razvojna agencija zgornje Gorenjske in Občina Žirovnica sodelujeta na različnih področjih razvoja podeželja. Pripravlja se akcijski načrt razvoja kmetijstva v občini Žirovnica in v sklopu njegove priprave so žirovniški kmetje izpostavili problematiko pasjih iztrebkov. Ozaveščanje se začne pri najmlajših, zato smo v sodelovanju z Veterinarsko fakulteto Univerze v Ljubljani pripravili predstavitev odgovornega lastništva hišnih ljubljencev za otroke. 18. oktobra smo obiskali Osnovno šolo Žirovnica.

Učencem prve triade sta tematiko v sliki in besedi predstavila Urša Ravnik Verbič, dr. vet. med., in lokalni mladi kmet Anže Toman. S pomočjo zanimivih in reprezentativnih slikanic je ga. Urša opisala pravilen in primeren postopek glede odločitve za nakup psa. Tekom predstavitve je poudarila pomembne aktivnosti in ravnanja, katere odgovoren lastnik psa izvaja in se zaveda njihovega pomena. Anže Toman je nujno pobiranja pasjih iztrebkov predstavil z vidika kmetov. Pasji iztrebek je namreč za pašno žival lahko nevaren. Iztrebek lahko vsebuje zajedavce in druge neugodne organizme. S pašo na travnikih, polnih pasjih iztrebkov, se pašne živali lahko okužijo in zbolijo. To posredno vpliva tudi na kakovost hrane za ljudi, včasih pa je okužba za pašno žival celo usodna.

DRAGOCEN SPOMIN, ODLIČNO DARILO

Knjiga PRELEPI GORENJSKI SVET je zbir dragocenih pričevalk časa, ko sta se kalila, utrjevala in končno obstala ponos in samozavest slovenskega naroda.

Stare razglednice so iz bogate zbirke zbiratelja Leopolda Kolmana.

Fotografski zapisi obsegajo obdobje od konca 19. stoletja do štiridesetih let prejšnjega stoletja. Kar pa ne pove fotografija, nam v uvodniku in komentarjih ob razglednicah slikovito opiše zgodovinar in bibliotekar Jure Sinobad iz Radovljice.

Redna cena: 39 €

**Cena za bralce Novic
občine Žirovnice: 23 €**

Knjiga je trdo vezana, formata 23 x 30 cm, ima 248 strani na katerih si lahko ogledate 330 starih razglednic iz obdobja od 1890 do 1943.

Naročila in informacije:

Medium d.o.o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica

E: medium@medium.si • T: 04/580 50 20

M: 040 221 533 • www.medium.si

Otroci so z zanimanjem poslušali goste.

Otroci so z zanimanjem in vedoželjnostjo spremljali predstavitev in aktivno sodelovali. Dogodek je še posebej popestrila igriva psička Jumi, ki jo je ga. Urša pripeljala s seboj. Jumi je razveseljevala otroke, oni pa njo. Pri mnogih učencih imajo v družini psa za hišnega ljubljence. Tem smo po koncu predstavitve razdelili vrečke za pasje iztrebke za spodbudo in opomnik na obveznosti. Verjamemo, da so popoldne s starši govorili o tematiki. In ravno to je bil naš namen – s tovrstnimi aktivnostmi dvigniti zavest o pomenu odgovornega lastništva psa.

Martina Hribar Brus, RAGOR

Neon – varni brez medvrstniškega nasilja

Na Osnovni šoli Žirovnica smo v tem šolskem letu pričeli z izvajanjem preventivnih delavnic Varni brez medvrstniškega nasilja.

Gre za delavnice programa Neon, ki otroke uči, kako ustrezno ravnati v primeru medvrstniškega nasilja, ter jih krepi, da bi kot pričel lahko podprli vrstnike in vrstnice, ki doživljajo nasilje.

Medvrstniško nasilje je realnost za veliko otrok v osnovnih šolah, zato je pomembno, da jim pomagamo pridobiti znanja in razvijati veščine, s pomočjo katerih se bodo znali in zmogli zaščititi pred tovrstnim nasiljem v fizičnem in spletnem okolju. Program, ki ga sofinancira Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije, zajema pet modulov, ki obravnavajo različne tematike nasilja in so namenjeni otrokom različnih starostnih obdobj od 2. do 8. razreda.

Na šoli je trenutno oblikovan tim petih izvajalk delavnic, pričakujemo pa, da se nam bo v tem šolskem letu po opravljenem izobraževanju pridružilo še več sodelavcev. Najprej smo pričeli z izvajanjem delavnic v 2. in 3. razredu. Spoznali smo, da imamo vsi posebne pravice, ki jim pravimo »varni, močni in svobodni« in teh nam nihče nima pravice odvzeti. Otroci so to spoznavali preko opazovanja iger vlog izvajalk in se nato kot pričel v igri vlog preizkusili tudi sami. Prislunili so zgodbi o miški Krizantemi, ki je doživljala medvrstniško nasilje, skupaj smo utrjevali odločen »NE« in »NEHAJ«, se pogovarjali, komu od odraslih lahko povemo, kadar se nasilje dogaja, o posebnih pravicah pa smo se naučili tudi pesmice.

Mateja Bogataj

Delavnica v 2. razredu

Mark Sodnik – šahovski navdušenec

Mark Sodnik je šestošolec, njegova prostočasna dejavnost je šah.

Zakaj si se odločil za igranje šaha?

Pet let nazaj me je ata hotel naučiti šah. Na začetku mi ni bilo preveč všeč. Počasi me je začelo bolj zanimati in sem začel igrati bolj zares.

Kaj ti je najbolj všeč pri šahu?

Všeč mi je, kako moraš razmišljati med igranjem.

Koliko časa že igraš šah?

Šah igram že štiri leta.

Ali tvoji domači tudi igrajo šah?

Ja, predvsem moj ata, ki me ga je naučil in tudi ati. Naučil pa sem tudi svojo mami.

Koliko nagrad si že osvojil?

Osvajal sem deset medalj, nekaj šolskih nagrad in veliko priznanj.

Kje treniraš šah?

Šah treniram v šolskem šahovskem krožku, Šahovskem klubu Lesce in na Jesenicah.

Se ti zdi, da je šah šport?

Pri šahu se sicer ne premikaš, vendar porabiš ogromno kalorij zaradi razmišljanja. Zato po eni strani mislim, da ja, po drugi pa da ne.

S katero barvo figur najraje igraš – s črno ali belo?

Raje igram z belo.

Kako si predstavljaš svojo prihodnost v šahu?

Mislim, da ko bom končal osnovno šolo, ga bom igral le še za hobi.

Intervju sta oblikovali Zara Jalen in Inja Arnšek, 8. a

Foto Saša Eržen

Kulturni dan z Marto Zore in Gojcem

Glasbenica Marta Zore in igralec Gojmir Lešnjak – Gojca sta učence popeljala skozi zgodovino glasbe. Na odru v Dvorani pod Stolom sta se jima pridružila tudi mladinski in otroški pevski zbor Osnovne šole Žirovnica.

Nastop z Gojcem in Marto

Kulturni dan z gosti 5. oktobra je bil namenjen učencem vseh razredov, od 1. do 9. Ob spremljavi bobnarja Grega Plambergerja in kitarista Tima Drakslerja sta Marta in Gojca predstavila zgodovino glasbe in najrazličnejše glasbene stile. Tako so učenci med drugim slišali, kako zvenita Bach in Mozart na električni kitari, različne inter-

pretacije ljudske glasbe in uglasbeno poezijo Nika Grafenauerja in Borisa A. Novaka. Med nastopom so aktivno sodelovali tudi učenci, svojo ustvarjalnost pa so imeli priložnost izraziti v likovnih in glasbenih delavnicah, ki so sledile koncertu.

Kaj so povedali o kulturnem dnevu?

Všeč mi je bilo, ko smo peli *We will rock you*, operna muzika pa ne. Uživala sem, ko smo peli v zboru in nastopili na koncertu.

Všeč nama je bila pesem *Mamma Mia*, ne pa pesem s harmoniko. Bilo je zabavno, a nisem za opero. Drugo je bilo v redu.

Kulturni dan mi ni bil všeč, saj je bilo delo v skupini dolgočasno, koncert je bil pa zabaven, saj je bil interaktiven.

Kulturni dan mi je bil všeč, saj smo se zabavali na koncertu. Naša opera je bila še kar dobra, mogoče bi se lahko bolj poslušali in upoštevali tudi ideje drugih.

Meni je bilo danes kar v redu. Priprave na našo predstavo so bile zabavne, v telovadnici so se pa otroci preveč drli.

Polona Kus

»Zakaji in zatoji radovednosti« v Tednu otroka

Radovednost pomeni zanimanje za različne stvari. Najpogostejše otroško vprašanje je »zakaj«, odgovor pa se najpogosteje začne z »zato«. Zato tudi takšen naslov letošnje osrednje teme v Tednu otroka.

Od 2. do 8. oktobra so tudi v žirovniškem vrtcu otroci skozi igrivo raziskovanje zadovoljevali svojo radovednost z zakaji v gozdu ob nabiranju naravnega materiala in ustvarjanju z naravnimi materiali, ob poslušanju pravljicarke, ob gibalno-rajalnih igrah, ob različnih vrstah iger ter izdelovanju plakata z zakaji. V Tednu otroka je potekalo tudi medgeneracijsko sodelovanje z akcijo »Pokloni čas, polepšaj dan«, kjer so otroci z likovnimi izdelki polepšali čas starejšim od 65 let ob mednarodnem dnevu starejših. Obiskala nas je tudi babica, ki je otrokom prebrala zgodbo *Tiho, tukaj beremo*.

Za vse starše vrtca smo v Tednu otroka pripravili srečanje z Evo Baloh, mag. prof. logopedije in surdopedagogike, ki je spregovorila o govorno-jezikovnem razvoju otroka in kako pomagati. Starši so ob tej priložnosti dobili odgovore glede dilem in težav, povezanih z otrokovim govorom.

Obisk babice – pravljicarke

Jesen v Glasbeni šoli Jesenice

V torek, 17. oktobra, je v prostorih Osnovne šole Žirovnica potekal prvi nastop učencev Glasbene šole Jesenice, oddelka Žirovnica. Nastopilo je kar 19 učencev vseh razredov – od prvošolcev do učencev zaključnih razredov.

Nastopajoči so navdušili vsak s svojim glasbilom – flavto, kljunasto flavto, klavirjem, kitaro, violino in harmoniko. Na novembrskem nastopu, ki bo v torek, 14. 11., ob 18.30 v baletni dvorani OŠ Žirovnica, se jim morda pridruži še zvok saksofona, violončela, kontrabasa ali harfe. Že 4. decembra (ob 18.30) pa bomo pripravili praznični božično-novoletni koncert v Dvorani pod Stolom. Solističnim točkam se bodo pridružila še sozvočja komornih skupin in orkestra. Prsrčno vabljeni!

Tik pred jesenskimi počitnicami je Glasbena šola Jesenice v Kinu Železar pripravila že tradicionalni projekt *Od tona do glasbe* za učence osnovnih šol občin Žirovnica, Jesenice in Kranjska Gora. V četrtek, 26. oktobra, je baletni oddelek izvedel predstavo *Pot do zvezd* na nebu in naslednji dan dve ponovitvi koncerta *Glasbene uspešnice*. Na odru se je v obeh dnevih zvrstilo več kot dvesto naših učencev, v publiko pa jih je navdušeno spremljalo več kot tisoč vrstnikov.

Skupinska slika nastopajočih na prvem letošnjem nastopu

Konec septembra je izzvenel prvi v vrsti naših letošnjih abonmajskih koncertov v dvorani Lorenz na matični šoli na Jesenicah. Mlado publiko je z napeto zgodbo in vrhunsko glasbo iz Mozartove opere *Figarova svatba* prevzel kvartet Tamino. Novembra sledi drugi tovrstni koncert, že tradicionalni koncert učiteljev. Vabljeni, da jim prisluhnete v četrtek, 23. novembra, ob 18.30.

Klavdija Jarc Bezljaj

Skavtska papirna akcija

V soboto 11. in v nedeljo 12. novembra 2023 bo zopet potekala skavtska akcija zbiranja starega papirja.

Papir lahko pripeljete na parkirišče med Breznico in Vrbo. Zbiranje bo potekalo v soboto od 9. do 12. in od 16. do 19. ure ter v nedeljo od 8. do 10. ure. Za pomoč pri odvozu pokličite na številko: 041 465 836. Veseli bomo vašega prispevka!

Skavti Breznica 1

Tečaji Večgeneracijskega centra v Žirovnici

V okviru Večgeneracijskega centra v občini Žirovnica v mesecu novembru in decembru pripravljamo tečaje filigracije in računalništva ter delavnice kvačkanja.

Delavnice kvačkanja bodo potekale ob torkih od 7. novembra do 19. decembra s pričetkom ob 16.30 v Čopovi hiši. Tečaj filigracije bo potekal 7., 14., in 21. novembra s pričetkom ob 17.00 v OŠ Žirovnica.

Osnovni 10-urni brezplačni računalniški tečaj v OŠ Žirovnica bo na sporedu 13., 16. in 20. novembra ob 16.00 in nadaljevalni tečaj 23., 24. in 27. novembra ob 16.00. V sodelovanju z DU Žirovnica bomo izvedli tudi 20-urni tečaj računalništva. Natančen spored najdete v koledarju prireditev.

Za redno obveščanje o naših delavnicah in tečajih vabljeni, da se prijavite na Četrtekove novičke. Tako boste vsak četrtek po elektronski pošti prejeli aktualne informacije o brezplačnih izobraževalnih aktivnostih Večgeneracijskega centra Jesenice. Za prijave in dodatne informacije pokličite Leo ali Nives na telefonsko številko 051 363 319 ali pišite na lea.mozetic@lu-jesenice.net oz. vgc@lu-jesenice.net.

Za LUJ Lea Mozetič

Kostanjev piknik

DPM Žirovnica je 14. oktobra priredil vsakoletni kostanjev piknik v Završnici.

Za gradnjo vele-jenge je bilo treba združiti moči ...

Čprav je bil piknik napovedan za nedeljo, smo ga zaradi slabe vremenske napovedi tik pred zdajci prestavili na soboto. Temperature so bile ravno pravšnje za uživanje ob čaju in vrečki sveže pečenega kostanja. Kot bi mignil, so nam pošle vse zaloge, saj se je s kostanjem sladkalo kar 75 otrok ter njihovi starši. Otrokom vsekakor ni bilo dolgčas – zabavali so se z vele-jengo, se preizkusili v kubbu, žogali in metali frizbi ter vorteks. Imeli smo se super, vsekakor se spet vidimo naslednje leto, s še večjo zalogo kostanja!

Božična piškotarna

Ko z dreves odpadejo zadnji listi, ko olupimo zadnji kostanj, ko pod kožo začne lesti prvi mraz in ko nas preseneti prvi sneg, v naših domovih že počasi začne dišati po božičnih dobrotah. Tudi v letošnjem letu bomo v Društvu prijateljev mladine Žirovnica v sodelovanju z Občino Žirovnica in Zavodom za turizem in kulturo Žirovnica poskrbeli, da bo v vaših kuhinjah v Božičnem času prijetno zadišalo po prazničnih dobrotah. Odprli bomo Božično piškotarno ...

Ker bomo ob izidu naslednjih Novic občine Žirovnica že polno zasedeni s pripravo in razdeljevanjem paketov, vas že sedaj povabimo, da se prijavite. Da bi si zagotovili paketek s sestavinami in receptom, nam pošljite mail na info@dpmzirovnica.si. Pošljite ime in priimek, naslov in starost otroka, pridni božičkovi pomočniki pa vam bodo med 18. in 22. decembrom paket sestavin dostavili domov. Prijave bomo začeli zbirati 1. decembra. Več informacij boste našli na Facebook in Instagram profilu DPM Žirovnica. Kakšen recept za okusno božično dobroto bomo za vas pripravili, pa naj zaenkrat ostane še presenečenje.

Ekipa DPM Žirovnica

optika **Berce**
fashion eyewear

OKULISTIČNA AMBULANTA BERCE

Jesenice, C. Cirila Tavčarja 6, T: 04 586 24 16

Lesce, Železniška cesta 7, T: 04 531 89 34

www.optika-berce.si

• VELIKA IZBIRA PROGRESIVNIH STEKEL VSEH CENOVNIH RAZREDOV

• BREZPLAČNO DOLOČANJE DIOPTRIJE

• SPECIALISTIČNI OKULISTIČNI PREGLEDI

• PREGLEDI ZA VOZNIŠKE IZPITE

GRE TEAM

VARSTVO PRI DELU • POŽARNA VARNOST

- Izjava o varnosti z oceno tveganja
- Izdelava dodatka ocene tveganja in priprava pravilnikov
- Požarni red s prilogami
- Varnostni načrt
- Pregled in preizkus delovne opreme
- Preiskave škodljivosti v delovnem okolju (mikroklima, osvetljenost, hrup)
- Usposabljanje za varstvo pri delu in za specialne stroje
- Servis gasilnih aparatov
- Koordinacija varnosti na gradbišču

041 205 848 • www.greteam.si

Vse za VARSTVO PRI DELU in
POŽARNO VARNOST na enem mestu

Predstavljamo vam – Janez Ferjan

Tih, miren, vedno pripravljen za delo v različnih programih in akcijah društva. Preudaren v pogovorih in ob odločitvah, človek, ki zna poslušati sogovornika in upoštevati njegovo mnenje. Na predavanjih in srečanjih sekcij društva ga lahko opazimo za ekranom računalnika, saj nam s sliko in glasbo vedno poskuša popestriti in obogatiti dogodek. To je član upravnega odbora in podpredsednik Društva upokojencev Žirovnica Janez Ferjan.

Že desetletja si Vrban, pa kljub temu povej nekaj o sebi.

»Računalnik je že dolgo moja najljubša igrača.«

Izviram iz Ribnega pri Bledu. Ljubezen me je pri 24-ih letih izvabila iz rojstnega kraja. Preselil sem se v Vrbo, kjer sva z ženo Milo zgradila dom in ustvarila družino. Večino delovne dobe sem kot vodja komercialne preživel v Žitu Gorenjka Lesce. Leta 2007 sem se upokojil. Takoj sem se včlanil v Društvo upokojencev Žirovnica. K sodelovanju me je povabil takratni predsednik društva Edo Kavčič, ki je vodil tudi projekt Starejši za starejše za Gorenjsko.

Tvoje računalniško znanje je zelo obsežno. Z veseljem ga prenašaš na starejšo generacijo.

Računalnik je že dolgo moja najljubša »igrača«. Tudi v tretjem življenjskem obdobju sem se videl v računalništvu. Iz pogovorov sem razbral, da si starejši želijo pridobiti ali izpopolniti računalniško znanje. Z veseljem sem se lotil dela in pripravil več tečajev. Spoznavali smo različne računalniške programe, internet, se spopadali s fotografijo in elektronsko pošto ...

Tečaji so mi bili svojevrstna pedagoška izkušnja. Mladi po računalniku kar malo poplešejo, metode dela s starejšimi pa so čisto drugačne. Potrpljenje, preprosta razlaga, več ponavljanja, več neposredne pomoči pri računalniku, vendar smo vedno prišli do cilja. Slušatelji so bili zadovoljni, dobro sem se počutil tudi sam. Vsi smo uživali v druženju, pa še nekaj smo se naučili.

Tečaj računalništva smo v okviru društva organizirali štiri leta, udeležilo pa se ga je več kot 50 članov.

Zahvala za gre tudi Osnovni šoli Žirovnica, ki nam je v popoldanskih urah omogočila delo v njihovi računalniški učilnici.

Si tudi urednik spletne strani društva.

Spletno stran našega društva urejam od leta 2008. Zadnjih sedem let skrbim tudi za spletno stran Pokrajinske zveze društev upokojencev Gorenjske in tretje leto za spletno stran Konjenskega kluba Stol. Naše društvo ima dolgo tradicijo, bogate programe, ki jih prek spletne strani predstavljamo širši javnosti. Spletne strani bralci radi poiščejo, informacije je na njej iskalo že na tisoče obiskovalcev.

Vemo, da je pomoč med vrstniki izredno dragocena. Projekt Starejši za starejše vključuje na tisoče ljudi. Pomembno vlogo pri ozaveščanju o pomenu medsebojne pomoči in širitvi programa imaš tudi ti.

Danes si težko predstavljamo življenje brez računalnika in pametnega telefona. Računalniška pismenost je pri starejših precej slaba, kar nas v življenju poriva nekam na rob dogajanj. S tem problemom se je naše društvo soočilo že pred leti. Edo Kavčič me je kot pomočnika koordinatorskega za Gorenjsko v računalniškem programu Bopro vključil v program Starejši za starejše. V tem programu sodelujem tudi pri

Zvezi društev upokojencev Slovenije, sedaj kot predsednik komisije za informatiko. Sem tudi član komisije za izobraževanje, publiciteto in informatiko, kjer sodelujem pri pripravi različnih projektnih vsebin. V Izoli vsako leto za vso Slovenijo poteka izobraževanje za 260 koordinatorjev programa Starejši za starejše. Teme so različne, prilagojene pa so aktualnim potrebam starejših. Sam pripravljam in vodim izobraževanje s področja informatike.

Kaj te na predavanjih najbolj preseneča?

Pripravljenost koordinatorjev za sodelovanje. Pa volja in želja, da pridobivajo nova znanja.

Potem so tukaj še društvene delovne akcije.

Ja, včasih je treba priti v društvo tudi z lopato, krampom ali samokolnico, saj je najceneje tisto, kar narediš sam. Iz garažnega prostora smo z združenimi močmi uredili prostor za naše dejavnosti. Marsikaj nas še čaka. V to stavbo bi radi preselili tudi društveno pisarno, saj strme stopnice starejšim predstavljajo kar precejšnjo oviro.

Kaj te motivira za aktivno delo v društvu? Na kaj si najbolj ponosen?

Veselim se vseh oblik druženja, še posebej, če lahko kaj koristnega prispevam. Člani upravnega odbora se povezujejo, nesoglasij skorajda ni. Prepričan sem, da društvo le tako lahko uspešno deluje.

Ob toliko dejavnostih je prostega časa malo. Kako ga preživljaš?

Rad urejum okolico hiše, delam po vrtu. Pogosto jo mahnem peš čez vrbnansko polje proti Golfu, dneve mi popestrijo tudi izleti in srečanja, ki jih pripravljata naše društvo in Konjenski klub Stol. Najlepši pa so trenutki, ki jih preživljam z družino, nadvse rad popestujem tudi našega najmlajšega, pravnuka Brina.

Danica Bernik

Baliranje, priljubljen šport starejših

Okrog balinišča za Osvaldom in na njem je v letošnjem letu iz meseca v mesec bolj živahno, nove igralce prav gotovo privabljata obnovljena steza in številčnost članstva v sekciji. Pogoji za igro so boljši, na srečanjih se zbere več balinarjev, zato sekcija tudi lažje oblikuje ekipe za različna tekmovanja in srečanja.

Člani Društva upokojencev na tekmovanju vaških dvojok

V pomladanskem in poletnem času smo se udeležili naslednjih tekmovanj:

22. in 23. maja smo se pomerili na pokrajinskem tekmovanju v Trziču, 15. julija smo se udeležili medobčinskega tekmovanja v Lescah, kjer so naše ženske med šestimi ekipami osvojile 1. mesto. 12. avgusta so nas na Jesenice povabile diabetičarke, 2. septembra pa je v Radovljici potekalo tekmovanje za memorial Janeza Humerca. 15. septembra

smo bili povabljeni v Gorje. Balinalo je šest moških ekip, mi smo dosegli 3. mesto.

16. septembra je društvo na domačem balinišču organiziralo tradicionalno tekmovanje za memorial Slavka Gregoriča ter Martina in Toneta Pazlarja. Zbralo se je sedem moških in štiri ženske ekipe. Po pozdravnem nagovoru predsednika društva Zdravka Malnarja in minuti molka smo se spopadli za vsak milimeter, sodil nam je Miloš Nikolič. Tekmovanje je potekalo v prijetnem razpoloženju, ves čas nas je grelo tudi sonce. Pa še uspešni smo bili, fantje so osvojili 1. mesto, nazaj so dobili tudi pokal. Ekipo so sestavljali Darko Pogačar, Andrej Košir in Sandi Lužnik. 2. mesto je osvojila ekipa Jesenic, tretji pa so bili Leščani. Ženskam ni uspelo pridobiti pokala, osvojile so 2. mesto, prve so bile tako kot lani diabetičarke, tretje pa balinarke iz Radovljice.

7. oktobra smo pripravili tekmovanje vaških dvojč. Najprej smo izžrebali pare. Tekmovalo je sedem parov, najbolje so se uvrstili: 1. mesto: Darko Pogačar in Helena Škantar, 2. mesto: Jože Peljhan in Andrej Košir, 3. mesto: Ivanka Košelnic in Sandi Lužnik.

Uživamo v tekmovanjih, prijetna pa so tudi druženja pred tekmovanjem in po razglasitvi rezultatov. Zato – pridružite se nam!

Slavko Kolman

Tečaj računalništva

V sodelovanju z Ljudsko univerzo Jesenice bo v mesecu novembru potekal tečaj računalništva, in sicer v popoldanskih urah v prostorih Osnovne šole Žirovnica. Okvirne teme tečaja za člane Društva upokojnencev Žirovnica so:

- Napredno iskanje informacij
- Napredna organizacija in obdelava (uporaba orodij za shranjevanje in urejanje podatkov, npr. Google Drive, Raziskovalec itd.)
- Ustvarjanje in soustvarjanje digitalnih vsebin, npr. Word, Excel, PowerPoint, GoogleDocs
- Varovanje zasebnosti in avtorskih pravic (spletni bonton in kršitve, zavarujmo svoj računalnik)
- Inovativnost in reševanje problemov v digitalnem okolju (uporaba umetne inteligence)
- Trajnostna uporaba digitalnih tehnologij, razumevanje vpliva digitalnih tehnologij na okolje (poraba energije, elektronski in informacijski odpadki itd.)
- Aplikacije za vsakdanje življenje (doZdravnika, eZVEM, spletni nakupi, e-bančništvo, google lens, zemljevidi ...)

Udeleženci tečaja boste na prvi uri tečaja v uvodni vprašalnik lahko vpisali, kaj se želite naučiti in kaj vam pri uporabi računalnika dela težave. Ker je potrebno določene zadeve večkrat slišati in ponoviti, smo pripravili 20-urni program. Prilagamo predviden urnik tečaja, ki ga bomo prilagodili željam tečajnikov.

Datum	Število ur	Čas tečaja
sreda, 15. 11. 2023	3	16.15–18.30
sreda, 22. 11. 2023	3	16.15–18.30
sreda, 29. 11. 2023	3	16.15–18.30
sreda, 6. 12. 2023	3	16.15–18.30
sreda, 13. 12. 2023	4	16.15–19.15
sreda, 20. 12. 2023	4	16.15–19.15

Prijave sprejemamo do torka, 14. novembra 2023, na številkah 031 263 662 (Ferdo Kikelj) in 041 624 958 (tajnica društva Tatjana Dolar). Lepo vabljeni!

Tatjana Dolar

Voščili smo

V mesecu septembru smo ob rojstnih dnevih našim članicam in članom poslali deset voščilnic. Članice in člani, ki so dopolnili 90 in več let in ki so to želeli, sta vodja socialnega programa DU Žirovnica Neža Pernuš in predsednik Zdravko Malnar obiskala, voščila in obdarila osebno. Tako sta obiskala Marijana Jesenka iz Žirovnice za 92. rojstni dan, pri Milici Andervald z Brega, ki je praznovala

91. in pri Ester Florjančič iz Smokuča, ki je praznovala 94. rojstni dan, se jima je pridružila Jelka Malnar, pri Mileni Andreuzzi s Potokov, ki je praznovala okrogli 90. rojstni dan pa Olga Verbič.

Oktobra smo poslali 12 voščilnic, osebno sta predsednik in vodja socialnega programa skupaj z Ivanko Kočila obiskala Mimi Kokalj z Breznice za 90. rojstni dan. Z Majdo Gričar sta obiskala Anico Pristov iz Doslovč za 91. in Marto Dolžan iz Žirovnice v Domu dr. Janka Benedika v Radovljici za 92. rojstni dan. V Zabreznici sta skupaj z Jelko Malnar za 90. rojstni dan obiskala prostovoljko programa Starejši za starejše Ivanko Sodja. Vsem še enkrat iskrene čestitke in hvala za prijetno druženje.

Praznovale so 90. rojstni dan – Mimi Kokalj, Milena Andreuzzi in Ivanka Sodja.

9. oktobra smo izvedli meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola. Meritev se je udeležilo 16 naših članic in članov.

Neža Pernuš

Napovedujemo

V jesenskem in zimskem času tako kot vsako leto kulturno-izobraževalna sekcija pripravlja niz predavanj z najrazličnejšimi vsebinami.

- **27. novembra ob 18. uri** vas vabimo na potopisno predavanje **Kirgizija med nebom in pašniki**. Predaval bo Jernej Mrak, ki bo prispevek društva za predavanje namenil v humanitarne namene. Na predavanju boste tudi poslušalci lahko dali prostovoljni prispevek za družino na Koroškem, ki je v avgustovski poplavi izgubila prav vse premoženje.
- **11. decembra ob 18. uri** nas bo predavatelj Janez Pretnar popeljal **po Maroku**, deželi puščavskih sipin in visokega gorovja, modernih in starih kraljevskih mest ter zanimivih prebivalcev in njihove kulture.

Obe predavanji bosta potekali v dvorani gostišča Oswald. Vljudno vabljeni!

Pri prijateljih iz Društva upokojencev Šalek

Društvo upokojencev Šalek iz Velenja, s katerim smo pobrateni od leta 2012, je v četrtek, 28. septembra 2023, ob prazniku Mestne občine Velenje in Mestne četrti Levi breg vzhod organiziralo turnir v nihajni krogli in pikadu, na katerega povabijo predstavnike okoliških društev upokojencev. Turnirja sta se udeležili tudi dve ekipi iz našega društva. V skupni razvrstitvi so prvo mesto osvojili predstavniki Društva upokojencev Šentilj, drugo predstavniki Društva upokojencev Šalek, tretje pa so bile rokodelke iz Šaleka. Naši dve ekipi sta zasedli 7. in 11. mesto.

Z upokojenci iz Pucencev in Šaleka po razglasitvi rezultatov turnirja

Po končanem turnirju smo se ob prijetnem razpoloženju družili z gostitelji in predstavniki Društva upokojencev Puconci, ki so ravno tako kot mi pobrateni z Društvom upokojencev Šalek, ki se jim še enkrat zahvaljujemo za povabilo in druženje.

Zdravko Malnar

Mijini recepti

Jabolčni kolač

Sestavine

- 4 jajca
- 40 dag kiselkastih jabolk
- 16 dag sladkorja
- 25 dag gladke moke
- 1 vanilijev sladkor
- ½ pecilnega praška
- ščepec soli
- sok in nastrgana lupina limone

Priprava

Rumenjake penasto zmešamo z 1/3 sladkorja, dodamo limonino lupinico, vanilijev sladkor in sol.

Beljake stepemo v trd »sneg«, ki mu dodamo ostanek sladkorja. Jabolka narežemo na kocke in zmešamo z limoninim sokom.

Jajčno maso zlijemo na »sneg« beljakov, dodamo presejano moko in jabolčne kocke. Vse skupaj z velikimi zamahi premešamo v enotno zmes, ki jo ulijemo na pekač, obložen s peki papirjem.

Pečemo 40 minut pri 190 °C. Ohlajen kolač vzamemo iz pekača in narežemo na rezine. Po želji ga okrasimo s sladkorjem v prahu ali s kupčkom stepene smetane.

Delavnica TPO z uporabo AED

Občina Žirovnica je 25. oktobra organizirala usposabljanje o temeljnih postopkih oživljanja (TPO) in uporabi avtomatskega eksternega defibrilatorja (AED). Usposabljanje v prostorih Občine Žirovnica je vodila Monika Mulej z Reševalne postaje UKC Ljubljana.

Monika Mulej: »Nikoli ne pomislimo, da se lahko nesreča, bodisi prometna nesreča, poškodba ali pa srčni zastoj, pripeti ob naši navzočnosti. Lahko smo očividec tuji osebi, toliko bolj stresno pa je, ko so kaj pripeti našim bližnjim – lahko tudi našim najmlajšim. V občini imamo že 12 AED-jev, pa verjetno redko kdo ve, kje točno se nahajajo. Prav tako je tudi malo občanov, ki AED znajo uporabiti. Večina se je s prvo pomočjo seznanila ob opravljanju vozniškega dovoljenja in tega znanja ni obnavljala več. Kar je seveda popolnoma razumljivo, saj tovrstnih tečajev načeloma do nekaj let nazaj ni bilo v izobilju. Namen prve pomoči je zaščititi življenje in preprečiti poslabšanje situacije. Prav tako je nudenje prve pomoči etična in pravna dolžnost vsakega izmed nas. Ker prihod ekipe nujne medicinske pomoči (NMP) običajno traja od dve do deset minut, pa tudi več, je pristop očividcev izjemnega pomena.

Delavnica je obsegala predavanje in praktični prikaz na treh lutkah: odraslem, otroku in dojenčku. Monika Mulej: »Udeleženci so osvežili in pa pridobili nova znanja, kaj sploh je srčni zastoj, kako poklicati na številko 112 in poskrbeti za lastno varnost, razliko med odraslimi in otroci, saj naši najmlajši niso pomanjšane odrasle osebe, kako ukrepati pri tujkih v dihalni poti in kako prepoznati ter pravilno pristopiti k osebi v srčnem zastoj in uporabiti AED. Delavnica je potekala v sproščenem vzdušju, udeleženci so na koncu lahko na lastni koži občutili, da pravilni stiski prsnega koša ob srčnem zastoj zelo hitro osebo utrudijo in je pomembno, da v takih primerih pokličemo pomoč.«

Lokacije vseh 12 AED v občini Žirovnica:

- na drogu javne razsvetljave ob otroškem igrišču na Rodinah,
- pri gasilskem domu v Smokuču,
- na upravni stavbi Občine Žirovnica,
- ob javnem parkirišču (elektro omarica) v Vrbi,
- v vozilu PGD Zabreznica,
- pri osnovni šoli oz. Dvorani pod Stolom v Zabreznici,
- na stavbi pošte v Žirovnici,
- pri Hidroelektrarni Moste (stavba za vzdrževanje HE),
- na transformatorju na Bregu,
- na javnem parkirišču Rekreatijskega parka Završnica,
- pri Domu pri izviru Završnice in
- pri Valvasorjevem domu.

Monika Mulej, magistrica zdravstvene nege s področja urgentnih stanj v zdravstvu, je zaposlena na Reševalni postaji UKC Ljubljana. V zdravstvu deluje 20 let, zadnjih 15 let je usmerjena v urgentna stanja. Preko reševalne postaje deluje tudi v Izobraževalnem centru za zaščito in reševanje na Igu, kjer usposablja tako laike kot prve posredovalce in poklicne gasilce.

Naslednja delavnica bo potekala v prvi polovici decembra. Točen datum bo objavljen na spletni strani Občine Žirovnica. Vljudno vabljeni – minute štejejo!

Polona Kus

Rožnati oktober 2023

Oktober, mednarodni mesec osveščanja o raku dojk, letos poteka pod sloganom »Najboljši prijateljci potipaj po zdravju«. Združenje Europa Donna Slovenija je v rožnatem mesecu vse slovenske občine pozvalo k sajenju »rožnatih dreves«. V občini Žirovnica na pomen zdravega načina življenja in osveščanje o raku dojk opozarja drevo, posajeno pri jezeru v dolini Završnice.

V Združenju Europa Donna Slovenija že več kot 25 let ozaveščajo javnost o raku dojk in rakah rodil, o pomenu zdravega načina življenja, rednega mesečnega samopregledovanja dojk in o preventivnih presejalnih programih Dora, Zora in Svit. Z letošnjim sloganom rožnatega oktobra želijo spodbuditi ženske, da samopregledovanje in udeležbo na državnem presejalnem programu Dora priporočijo tudi svojim prijateljicam ter obenem poudariti pomen prijateljstva v času bolezni.

Podobno kot v večini razvitih držav je tudi v Sloveniji rak dojk najpogostejši rak pri ženskah, med obolelimi pa sta tudi eden do dva odstotka moških. V Sloveniji vsako leto za rakom dojk zbolijo več kot 1500 žensk in do 15 moških. Številne raziskave kažejo povezavo med zdravim načinom življenja in manjšim tveganjem za razvoj raka dojk. Po podatkih svetovne zdravstvene organizacije bi lahko z zdravim načinom življenja preprečili od 30 do 50 odstotkov primerov raka. Rak dojk je dobro ozdravljiv, če je odkrit dovolj zgodaj. K zgodnjemu odkrivanju pripomore redno mesečno samopregledovanje dojk in sodelovanje v državnem presejalnem programu Dora, ki ženskam med 50. in 69. letom vsake dve leti omogoča mamografijo. (<https://europadonna.si/>)

Na pomembno vlogo zdravega načina življenja in zgodnjega odkrivanja raka dojk je Združenje Europa Donna v letošnjem rožnatem oktobru še posebej želelo opozoriti s sajenjem »rožnatih dreves«. Vsem 58 občinam, ki so se odzvale na vabilo, so donirali sadike različnih dreves, ki bodo v lokalnih okoljih spodbujala skrb za zdravje in preventivno ravnanje ne samo v mesecu oktobru, temveč v prihodnjih letih. V ta namen je bilo drevo, navadni glog, 12. oktobra posajeno tudi na zelenici pri jezeru v Završnici.

Polona Kus

Ti meni luč, jaz tebi ključ?

V zadnjih letih se je delež prebivalcev, starih 65 let ali več, močno povečal, poleg tega pa se podaljšuje tudi življenjska doba. Navedeno seveda ne predstavlja težav, dokler so starejši prebivalci samostojni in lahko (po)skrbijo sami zase. Velika težava pa nastane, ko potrebujejo, zaradi bolezni, poškodbe ali kakršnega koli drugega razloga, pomoč pri oskrbi, negi ali vsakodnevnih opravilih. Takrat se v stiski znajdejo tako starostniki kot tudi njihovi svojci.

V Splošni bolnišnici Jesenice se vsakodnevno srečujemo s pacienti, ki so bili pred hospitalizacijo popolnoma samostojni, nato pa so zaradi zdravstvenih težav obležali, ne zmorejo več skrbeti zase in »čez noč« postanejo odvisni od pomoči drugega. Koga? Včasih je pregovor Jaz tebi luč, ti meni ključ še nekako držal. Danes pa zaradi popolnoma drugačnega načina življenja in hitrega tempa vsakdana, svojcem primanjkuje časa, da bi ob redni zaposlitvi in kopici obveznosti (po)skrbeli še za starše oz. sorodnike.

Staranje je naraven proces in visoke ter kakovostne starosti si načeloma želimo vsi. Pa vendar se o starosti govori veliko premalo in v večini so ljudje na starost zelo slabo »pripravljeni«. V bolnišnici nas preseneča, da smo prav koordinatorke zdravstvene obravnave (na internem in kirurškem oddelku) ter socialni delavki tiste, ki paciente in njihove svojce spodbudimo k razmišljanju o starosti, o pripravi na starost v smislu, kaj lahko storimo oziroma uredimo v primeru, ko ne bomo več samostojni?

Svojce opremimo z informacijami, kako si lahko uredijo oskrbo po odpustu iz bolnišnice, pridobijo vse potrebne obrazce in vloge ter vsa navodila za izpolnjevanje. Dokumentacijo lahko izpolnijo sami, lahko z našo pomočjo. Svetujemo tudi oddajo vloge za uvrstitev v čakalno vrsto za institucionalno varstvo (dom starejših občanov), oddajo prošnje za izvajanje pomoči na domu ter jih spodbudimo, naj razmislijo o socialni mreži oseb, ki bi jim lahko priskočile na pomoč za lažje oblike pomoči, kot so prinos živil iz trgovine, lekarne, prevoz do osebnega zdravnika ...

Včasih so potrebne le manjše spremembe, ki starejšim omogočijo varnejše bivanje doma, na primer odstranitev preproge ali ureditev medicinsko tehničnih pripomočkov. Opažamo namreč, da postaja bolnišnica kraj in hospitalizacija pacienta priložnost, kjer se šele začne z urejanjem določenih pravic, postopkov, ki bi morali biti urejeni že prej. Na žalost je tak pogovor v bolnišnici veliko prepozen, saj časa za urejanje institucionalnega varstva ali za organizacijo pomoči na domu (dve najbolj pogosti pravici, ki si jih svojci in pacienti želijo urediti) nimamo. Ležalna doba v bolnišnici se skrajšuje, oddelek za zdravstveno nego določene bolnišnice imajo, druge ne in je namenjen kratkotrajnemu bivanju, premeščanje v druge negovalne bolnišnice oz. na negovalne oddelke drugih bolnišnic, pa je skoraj nemogoče.

Uredimo si starost čim bolj prijetno in varno, zato razmišljajmo o njej vnaprej in ne, ko bo to prepozno. Pogovorimo se o tem in si pridobimo informacije predno nastopi bolezen in nas pestijo še druge težave in skrbi. Spremljajte informacije, berite o izkušnjah, pogovarjajte se in ugotovite, katere so tiste organizacije v vaši občini, kamor se boste lahko obrnili po pomoč.

Eva Gale, socialna delavka, Splošna bolnišnica Jesenice

Vaški piknik na Bregu

Na lepo septembrsko nedeljo se je okoli dvesto vaščank in vaščanov udeležilo vaškega piknika na Bregu.

Dišalo je po dobrotah z žara, sladkali smo se z raznovrstnim okusnim domačim pecivom, zraven smo poskušali zanimive domače aperitive, manjkalo ni niti dobrega vina in točenega piva. Otroci so si iz sodčka sami točili sok, kar jim je bilo v posebno veselje, in se igrali na igralih. Tudi prav najmlajši so se lahko zabavali na igralih, ki smo jih posebej za njih organizirali za ta dan, odrasli pa so se pomerili v prstometu. Že tako prijetno popoldne so dodatno popestrile simpatične plesalke kavbojskih plesov plesne šole Wild West Country Line Dance Jesenice.

Skratka – piknik je minil ob prijetnem druženju v lepem okolju in super vzdušju.

Za VO Breg Vesna Jereb

Vaški piknik v Doslovčah

Vaški odbor Doslovče je 16. septembra priredil piknik. Hvala vsem vaščanom, »ki ste prišli na vas« v rekordnem številu in poskrbeli za res prijetno druženje. Do poznih večernih ur se je zabavalo, dobro jedlo in pilo. Od jedi z žara do sladkih dobrot, ki ste jih prinesli s seboj. Po dolgem času je po vasi odmeval smeh in klepet. To je bil tudi naš namen.

Vidimo se v decembru ob ognju in kuhančku. Do takrat vas lepo pozdravljamo.

Odgovor na mnenje ge. Gričar iz zadnjih Novic

Veseli nas, da ste delili svoje mnenje z nami. Naj poudarimo le to, da tabla za prepovedano kopanje psov prepoveduje le kopanje in ne pitja, kot nam je očitano. Zavedamo se, da so bila vaška korita prvotno namenjena napajanju živine in tega ne želi nihče odvzeti.

VO Doslovče

Na konju v novo šolsko leto

Konjeniška zveza Slovenije je že tretje leto zapored organizirala dan odprtih vrat z naslovom Na konju v novo šolsko leto, na katerem se obiskovalci lahko seznanijo s konji in konjeniškim športom. 9. septembra je svoja vrata odprl tudi Konjeniški klub Stol.

Trenerka Iryna z lepticami

V letošnjem letu se je za sodelovanje odločilo kar 21 konjeniških klubov širom Slovenije, članov Konjeniške zveze. Na ta dan so izkušeni jahači poučili otroke o tem, kako se s konjem ravna, o pripravah konja na ježo, opremi, o negi konja in njegovi naravi. Udeležili so se predstavitve šole jahanja in terenskega jahanja, spoznali dvovprego v zapravljiščku ter dvovprego v »busvozu«, s katerima so se lahko brezplačno zapeljali po okolici konjeniške parcele, kjer je prireditvev potekala.

Dobro obiskano popoldansko druženje je minilo v sproščnem in prijateljskem vzdušju, katerega zvezde so bili dobrosrčni velikani na štirih nogah.

Konjeniški tekmovalni dan v Kašariji

Kot že vrsto let zapored je Konjeniški klub Stol v začetku jeseni organiziral tekmovalni dan v spretnostnem jahanju in paralelnem slalomu vpreg med stožci. Letošnje tekmovalje, 1. oktobra, je bilo posvečeno spominu na Blaža Zupana.

Tone Novak (KK Stol) v akciji

Tekmovalje v vožnji vpreg je bilo organizirano pod okriljem Konjeniške zveze Slovenije s statusom CAN-1 ter v skladu z navodili za tekmovalje KK Stol. Tekmovalci so se pomerili v treh kategorijah, o

mestih sta odločala čas in kazenske točke, ki si jih pridobil ob storjenih napakah na poligonu. Nad pravilnostjo poteka tekme sta bdela sodnika KZS Anica Rojec in Bojan Polšak. V Kategoriji otroci/mladinci je slavil Jaka Tavčar (KK Kras Sežana), sledila mu je Lina Ujčič Vrhovnik (KK Suprinn), tretje mesto pa je zasedel Žiga Tavčar (KK Sežana).

Med člani, vozniki enovpreg, je slavil domači matador Tone Novak (KK Stol), ki je v tem tekmovanju meril spretnost z vajetmi celo prvič. Med člani, vozniki dvovpreg, je slavil Nik Udovč (KK Krka Grm Novo Mesto), drugo mesto je pripadlo Andreju Glažerju (KD Celje), tretje pa Tomažu Steblovniku (KK Velenje). Sledili so jim Miha Tavčar, Janez Peternel in Marko Memon (vsi Kobilarna Lipica).

Če mora vprega vijugati med ovirami stožcev in bal, pa pri spretnostnem jahanju zadeva postane še bolj eksplozivna. V sedlu in polnem diru vijuganje okrog palic, skozi zaveso, prek mostička, skok čez oviro, odpiranje lese predstavljajo le del nalog, ki jih morata jahač in konj opraviti skupaj v pravilnem zaporedju v čim krajšem času. Da sta uspešna, pa je potrebna polna mera spretnosti, znanja, poslušnosti in zaupanja. Najbolje sta se med 14 tekmovalci odrezali dekleti Tinkara Šubej in Maša Šubej (KK Sostro), tretje mesto je pripadlo Gašperju Mežnarcu (KK Stol).

Nastopali so konji različnih pasem, zato tudi različnih atletskih postav in razvitih brzin. Pohvaliti velja člana KK Stol, Lenarta Grubarja, ki je s svojo okrog 600 kg težko kobilico Pepo v slogu Martina Krpana s progo opravil odlično.

Čeravno je bil sončen in topel dan tekmovalno obarvan, pa je se je vsa konkurenčnost ob dobro obiskanem popoldanskem pikniku stopila. Vsem nastopajočim se še enkrat zahvaljujemo za udeležbo in jim čestitamo.

Ekскурzija KK Stol na Primorsko

Besedi na L kot Lipica in Lokev sta tudi za konjenike zelo posebni.

V soboto, 14. oktobra, je z Vandrovcem po Primorski vodeno vandralo 40 članov KK Stol. Jutranji odhod in vožnja do Lokev na Krasu, kjer so si ogledali dobrote Pršutarne s'Krasa. Po predstavitvi postopka sušenja mesa je sledila bogata degustacija pravega Kraškega pršuta, ki ga je bilo obvezno potrebno poplakniti s kozarcem dobrega vina.

Topel sprejem na kmetiji pri slovenskih zamejcih

Pot jih je vodila naprej v Lipico, kraj, kjer so usodo belih konjev krojili Habsburžani. V 16. stoletju, v času ko je konj predstavljal moč, veličino in bogastvo in je imel veliko vlogo v življenju človeka, je zapuščen letni dvorec postal dvorna kobilarna.

Z ogledom gradu Miramare in botaničnega tropskega parka, ki ga je oblikoval nadvojvoda Maksimiljan, brat avstrijskega cesarja Franca Jožefa in poznejši mehiški kralj, je pot vodila naprej do zamejskih Slovencev blizu Trsta.

Topel, sončen dan se je pretil v večer, zato so domače dobrote in dobra družba na kraški kmetiji še kako prijali. Siti, odžejani in vsak s kakšnim kosom suhega mesa v torbi so se zadovoljni vrnili domov pod Karavanke, kjer je veter doma. Mogoče pa vzklije kakšna ideja o npr. Karavanškem pršutu?

Meta Zupan, Foto Ferdo Kikelj

Poljski zajec – zelo ogrožen sesalec

Ko smo se pred šestdesetimi leti kosci razporedili na rosнем travniku in s kosami zarezali v visoko travo, smo kaj hitro prepoznali kakega poljskega zajca (*Lepus europaeus*). Danes ga redko opazimo, saj se kljub številnim odličnim sposobnostim za preživetje ni mogel prilagoditi sodobnemu načinu košnje in herbicidom, ki se uporabljajo v intenzivnem kmetijstvu. Dobro razvit voh in bočno postavljene oči, ki mu omogočajo kar 230 stopinj široko vidno polje, so porok za pravočasen pobeg. Hiter »cik-cak« tek pa ni edina strategija preživetja poljskega zajca. Oprezen je skoraj ves dan, saj dnevno spi le nekajkrat po dobro minuto. Med počitkom se stisne k tlom in postane praktično neopazen. To je nujno takrat, ko zajklja skoti mlade. Pred leti sem našel pravkar skotene štiri mladiče, ki so skupaj ležali prikriti v travi. Že naslednji dan so se pomaknili narazen, v naslednjih dneh pa je bil že vsak mladič v svojem grmu. Morebitni plenilec bi tako uplenil le enega in ne vsega naraščaja.

Pri hitrem teku do 75 km/h poljski zajec dela skoke dolge do 4 metre, pri tem je telo iztegnjeno in pri sunkovitem odprivanju z zadnjih nog se tal dotikajo le prsti.

Zajklja je lahko breja do štirikrat letno, saj je lahko ponovno oplojena že pred kotitvijo. Ta enkratni pojav v živalskem svetu ji omogoča maternica v obliki roga, v kateri se nemoteno razvijata dve legli.

Pozimi odrasle živali jejo tudi lubje. Pri zajcih se celuloza začne prebavljati šele v slepem črevesu, ki je za želodcem. Hrano tako slabo izkoristijo in zato manjše podolgovate iztrebke prestrezajo iz zadnjične odprtine in jih še enkrat pojedjo. Dokončni iztrebki – bobki so večji in značilne kroglaste oblike.

Idealen življenjski prostor poljskega zajca je odprt nižinski svet s pestro strukturo, kjer se prepletajo travniki, manjše njive, groblje, sadovnjaki, drevje in grmovje. Prav ta idilični svet se je z uvedbo strojne košnje in oranja, pa tudi zaradi odstranjevanja mejic in grmovja povsem spremenil v enolična koruzna in pšenična polja. Kljub številnim izvirnim prilagoditvam se v taki pokrajini in zaradi uporabe herbicidov poljski zajec ni uspel zadržati v takem številu kot nekdanj.

Za boječje ljudi se je obdržal rek »Ne bodi tak zajec«. Kot vidimo, pa se poleg bega ta sesalec izogne plenilcem tudi tako, da se pritaji. V konfliktnih situacijah ni vedno potreben boj, včasih se je bolje uma kniti in prepustiti, da Univerzum reši zadeve brez našega vpletanja.

Besedilo in foto Boris Kozinc

Visokovanje in visokovalci

V deželi na sončni strani Alp se po gozdnih potika skupina vesoljcev. Iščejo brezna, luknje, prepade in pečine, da bi hodili tam, kjer ni hodil še nihče. Smo fantje in dekleta vseh starosti, ki se ločimo od mlačne povprečnosti v dolini predvsem po tem, da želimo svojim strahovom pogledati naravnost v oči in jih pustiti nekje v preteklosti. Iščejo najlepše prostore izven uhojenih poti, kjer se za kratek čas zasidramo in hkrati dotaknemo neba ...

Tim na najdaljši slovenski visokici (311 m, slap Hudič babo pere). Foto Klemen Rojc

Kar ste ravno prebrali, je uvodna predstavitev Športnega društva SlackAlien, to je skupine slackline navdušencev ali visokovalcev s sedežem na Bregu. Mogoče ste katerega izmed njih v prvih dneh oktobra opazili med hojo po traku, napeljanim nad Mostami, slapom Hudič babo pere, v bližini Ajdne ... O visokovanju, visokicah, visokovalcih, in njihovem mednarodnem taboru pod Stolom smo se pogovarjali s članoma društva Gašperjem Stojcem in Timom Trtnikom.

Kaj je visokovanje, kdo so visokovalci?

Visokovanje je 2,5 cm stran od letenja, je hoja po trakovih med pečinami, stolpnici, mostovi, drevesi itd. Ta zelo zahtevna dejavnost od športnika zahteva predvsem mentalno pripravljenost. Če res želite razumeti visokovanje, bo verjetno najlažje, če boste poskusili vstati na visokici, to je na traku, razpetim med dvema točkama. Šport ponuja neverjetno količino adrenalina v relativno zelo varnem okolju. Visokovalci so na trak privezani s plezalnim pasom preko visa – posebej zaščitene vrvi s kovinskim obročem. Če upoštevamo International Slackline Agency (ISA) varnostne standarde lahko trdimo, da je visokovalec na traku bolj varen kot tisti, ki ga opazuje z roba pečine. V Sloveniji je zaenkrat član ISA samo naše društvo, SlackAlien ali po domače TrakVesoljci. Združuje preko 30 visokovalcev iz celotne Slovenije.

V začetku oktobra ste prav pod Stolom organizirali mednarodni tabor ...

Do letos smo se slovenski visokovalci zbirali na Soriški planini, kamor so včasih prišli tudi naši prijatelji iz tujine. Letos smo v Valvasorjevem domu pod Stolom gostili 40 gostov iz različnih držav in celin – Južna Afrika, Nova Zelandija, Švica, Madžarska, Avstrija, Nemčija, Švedska, Poljska, Italija in Nepal. K nam so jih pripeljali predvsem naše dobro ime v svetu visokovalcev, čudovita narava in velik poudarek na varnosti tabora.

Premikanje meja. Foto Miran Dolar

Autumn SlackHut (Jesenska koča trakov) kot smo poimenovali 5-dnevni dogodek, je gostom ponudil 3 različne sektorje visokic. Ajdna je bila najvišji in najbolj izpostavljen sektor z najkrajšimi linijami, najdaljša med njimi je merila »le« 95 m. Nad Mostami, na hribu Žičica, je bil najmanjši sektor z zgolj dvema visokicama. Najdaljša v tem sektorju je merila 140 m. Največji sektor pa je bil nad slapom Hudič babo pere, kjer je bilo visokic kar pet. Najkrajša visokica je bila dolga 28 m, najdaljša pa kar 311 m.

Gre pri premagovanju visokic za učenje, trening, tekmovanje?

Pri visokovanju gre predvsem za premikanje svojih meja in sproščeno preživljanje časa v čudoviti naravi. Enako, če ne še bolj, se veselimo enega koraka začetnika kot tudi dva tisočih korakov izkušenega visokovalca. Da pa bi naše goste spodbudili k premikanju svojih meja, smo si zadali različne izzive. Velika uspešnica sta bila izziva »Zaružnik« in »Junc of the day«. Prvi je od visokovalca zahteval, da v enem dnevu prehodi vseh 10 visokic (preko 2000 m traku), kar je poleg vzdržljivosti športnika tudi logistični zalogaj. Tega smo se slovenski zaružniki lotili tako, da smo vse visokice na Ajdni prehodili še pred zajtrkom. Drugi pa spodbuja začetnike k premagovanju strahu s čim več padci, obenem pa povezuje, saj Junc zvečer dobi za nagrado steklenice lokalnega piva, ki jih mora deliti s tistimi, ki so ga pri tem najbolj spodbujali.

Člana društva SlackAlien se vračata z Ajdne. Foto Asia

Sicer smo se vsak dan po zajtrku nekateri peš, drugi z gorskimi kolesi, nekateri pa kar z avtomobili odpravili vsak v svojo smer. Zvečer smo se utrujeni spet zbrali v koči in imeli večerni program. Prvi dan smo vadili reševanje s pripravljenimi reševalnimi kompleti, če bi se jih, bogne daj, potrebovalo. Naslednje dni smo imeli večer ob ognju, filmski večer, kjer so lahko visokovalci predstavili visokovalske scene v njihovih domačih okoljih, zadnji dan pa smo zaključili s koncertom Samuela Bluesa z Blejske Dobrave in se naplesali pozno v noč.

Našim gostom smo želeli ponuditi pristno izkušnjo skupnosti v naravi. V veliko zadovoljstvo nam je bilo na koncu slišati: »Veliko hodim po teh visokovalskih dogodkih, a ta je bil zagotovo najboljši!«

Zahvaljujemo se osebju Valvasorjevega doma – Janeza kot gostitelja ne moremo prehvaliti. Prav tako se zahvaljujemo vsem lastnikom zemljišč, pašni skupnosti Breznica in ZVKD Kranj za vsa dovoljenja. Hvala pivovarna Carniola, Višinska baza in trgovina s čevlji ProAlp za podporo.

»Varnost je naša prva prioriteta. Na trak vedno stopamo navezani. Oprema je profesionalna, zato je skrb odveč. Mlačnost v dolini nas ima za nore in nepremišljene, pravijo nam, da se igramo z življenjem. Mogoče je v tem zrno resnice. A naša življenja bi nam bila težko bolj dragocena. Prav zato jih nameravamo živeti v polnosti,« lahko preberemo na spletni strani društva SlackAlien, Gašper in Tim pa pogovor skleneta s pozdravom »Zaruži!«

Polona Kus

Jesenski čas v SSD Stol Žirovnica

Jesenski čas nam je bil letos res naklonjen – neverjetno visoke temperature, sončni žarki in pisane jesenske barve. Našim skakalcem so razmere omogočile kvalitetne kondicijske treninge in treninge skokov v našem skakalnem centru v Glenci ter v drugih skakalnih centrih po Sloveniji.

Mednarodna tekma za pokal Alpe Adria v Glenci, 9. september

V prvi polovici septembra je skakalni center v Glenci, že tradicionalno, gostil 2. mednarodno tekmo za pokal Alpe Adria za deklice in dečke do 11 let. Tekme se je letos udeležilo 98 nadobudnih mladih skakalcev in skakalk iz 14 slovenskih klubov in klubov iz sosednje Avstrije in Italije. Sončno vreme in visoke temperature so privabile kar nekaj navijačev, ki so spodbujali nastopajoče. Naš klub je kot vedno poskrbel za odlično organizacijo, hrano in pijačo ter super vzdušje med tekmovalci in obiskovalci.

Naši skakalci so zasedli kar nekaj najboljših mest:

dečki 8 let: 7. mesto Marcel Žebovec, deklice 8 in 9 let: 8. mesto Sara Sinobad, dečki 9 let: 3. mesto Miha Jan, 7. mesto Bine Ribnikar, dečki 10 let: 7. mesto Maj Kaltenekar, deklice 10 in 11 let: 8. mesto Ula Končnik, dečki 11 let: 8. mesto Nace Aleš

Vidnejši rezultati skakalcev SSD Stol na ostalih jesenskih tekmah poletne sezone:

- Bohinj, pokal Argeta: Maj Kaltenekar 5., Ula Končnik 3., Matevž Otrin 5., Vid Klobasa 6., Nace Aleš 10., Jan Rožič 4. mesto
- Kranj, pokal Argeta: Katarina Lužnik 4., Bine Kolar 2. mesto
- Sebenje, pokal Argeta: Ula Končnik 2., Matevž Otrin 10. mesto
- Kranj, Pokal Argeta: Nik Heberle 7. mesto
- Trbiž, mednarodni pokal Alpe Adria: Sara Sinobad 9., Miha Jan 3., Bine Ribnikar 7., Ula Končnik 5., Matevž Otrin 7., Nace Aleš 9., Klobasa Vid 10. mesto
- Mostec, pokal Argeta: Katarina Lužnik 5., Bine Kolar 2. mesto
- Sebenje, regijsko tekmovanje Gorenjske: Ula Končnik 2., Matevž Otrin 1., Nace Aleš 5., Vid Klobasa 9., Jan Rožič 5. mesto
- Sebenje, mednarodni pokal Alpe Adria: Marcel Žebovec 7., Miha Jan 4., Sara Sinobad 10., Ula Končnik 6., Matevž Otrin 8., Vid Klobasa 10. mesto.
- Žiri, pokal Argeta: Katarina Lužnik 5., Bine Kolar 2. mesto
- Kranj, državno prvenstvo: Nik Heberle 3., ekipno 6. mesto: Nik Heberle, Ambrož Peternel, Maj Pagon, Aljaž Zupan
- Planica, Pokal Argeta: Nik Heberle 1., Maj Pagon 10. mesto
- Žiri, državno prvenstvo: Ula Končnik 2., ekipno 10. mesto: Nejc Resman, Vid Klobasa, Nace Aleš, Jan Rožič

Naši najmlajši skakalci so se konec oktobra ob zaključku poletne sezone v smučarskih skokih v Planici udeležili animacije na državnem nivoju. Skakalci so najprej pokazali svoje znanje na skakalnicah, nato pa svoje spretnosti preizkusili še na različnih poligonih v telovadnici.

Na koncu je sledila podelitev priznanj in nagrad.

Konec septembra je potekal alpski pokal Kandersteg, kjer je naš klub zastopal Nik Heberle in osvojil 26. in 39. mesto.

V začetku oktobra je SSD Stol Žirovnica prevzel organizacijo državnega tekmovanja za mladince in mladince do 16 let. Naše barve je zastopal Bine Kolar (U14) in zasedel odlično 21. mesto.

Najmlajši člani SSD Stol v Planici

Naši trenerji so s potujočo mini Planico v oktobru obiskali nekatere osnovne šole v radovljiški občini in Osnovno šolo Žirovnica. Otroci so tako lahko preizkusili svoje spretnosti v skokih na mali skakalnici.

Vabljeni da dogajanje v našem klubu vsakodnevno spremljate na naši facebook strani.

Vpis novih članov

Vabljeni vsi otroci od 1. do 5. razreda osnovne šole, ki vas zanimajo smučarski skoki, da se nam pridružite ob sredah in petkih med 17.30 in 19.00 v telovadnici OŠ Žirovnica. Za več informacij pokličite Matica Lotriča, telefon 040 647 567. Veseli bomo vašega prihoda.

Urška Šimnic Novak, SSD Stol Žirovnica

**DARILO
OB NAKUPU
4 PNEVMATIK
GOODYEAR 16"+**

1. 10. – 21. 11. 2023

ULTRAGRIP PERFORMANCE 3

www.vulkanizerstvo-zemlja.si

Zabreznica 20a, 4274 Žirovnica
M 041 641 197
T 04 580 21 74
Z vami že od leta 1987

VULCO ŽEMLJA

Plezalni začetek s polno paro

Začetek šolskega leta pomeni tudi začetek nove sezone rednih plezalnih treningov. Po dvomesečnem poletnem premoru smo s treningi začeli s polno paro, polno trenersko zasedbo in povsem polnimi skupinami. Člane tekmovalnih skupin, ki so trenirali že poleti, je v septembru in oktobru čakalo pestro tekmovalno obdobje.

V stilu zadnjih let smo novo sezono plezalnih vadb začeli drugi teden septembra, nove člane pa smo sprejeli teden kasneje. Skupine smo hitro napolnili in začeli polno zasedeni. Da je interes za športno plezanje trenutno še v velikem porastu, nedvomno kažejo številke, saj je skupno število otrok, ki trenirajo med enkrat in štirikrat tedensko kar 75. Poleg tega dvakrat tedensko vadi še med 15 in 25 srednješolcev, študentov in odraslih – rekreativnih plezalcev. Število članov se je glede na lansko leto nekoliko povečalo, vendar je z ozirom na trenerske in prostorske zmožnosti to tudi nekako maksimum obratovanja Plezalnega kluba. Potrebe tekmovalcev po kvalitetnem treningu in kvalitetnih plezalnih objektih so vse večje, pogoji pa v občini Žirovnica nezadostni, zato veliko treningov poteka v Plezalnem ranču v Vrbnjah in drugih plezalnih centrih v Sloveniji in tujini.

Po začetku sezone smo mlajše začetnike v dveh mesecih lepo vpleljali v športno plezanje, ostali – že nekoliko bolj izkušeni člani, pa so v začetnem obdobju obnovili in že nekoliko nadgradili znanje in gibalne sposobnosti, pridobljene v preteklih letih. Veseli nas tudi to, da ima vse več otrok svojo plezalno opremo, kar nam omogoča nemoteno delo.

Naši najmlajši člani na nizki plezalni steni. Foto Timotej Rajgelj

S tekmovalci smo po nekoliko krajši poletni pavzi s treningi začeli že v avgustu. Za uvod smo nekaj časa namenili plezanju v skali, pred obdobjem tekmovanj pa smo treninge preselili na visoke in nizke umetne stene. V dveh mesecih smo tako ujeli skoraj pravi tekmovalni ritem priprav, ki smo ga izkoristili za prihajajoča tri tekmovanja državnega prvenstva v disciplini težavnostnega plezanja.

Zadnji septembrski vikend smo nastopili v Plezalnem centru v Ljubljani, kjer smo dosegli zelo dobre rezultate: Luka Stevanovič, cicibani, 1. mesto, Jaka Reš, starejši dečki, 4. mesto in Julija Kikelj, mlajše deklice, 25. mesto. Dva tedna kasneje smo tekmovali v Škofji Loki, kjer so Luka Stevanovič, Jaka Reš, Eva Bukovec in Julija Kikelj dosegli 2., 4., 23. in 19. mesto. Zadnja tekma letošnje sezone državnega prvenstva je bila 21. in 22. oktobra v Kranju, na steni, kjer je dolgo časa potekala tekma svetovnega pokala v težavnosti. Zaradi nepričakovane poškodbe je bila zasedba domačih tekmovalcev nekoliko manjša. Izpostaviti velja predvsem 4. mesto Jaka Reša in 10. mesto Eve Bukovec. V skupni razvrstitvi sezone težavnostnega športnega plezanja velja izpostaviti 2. mesto Luka Stevanoviča in 7. mesto Jaka Reša. Rezultati bi bili sicer še nekoliko boljši, vendar so nam zagodle

številne poškodbe. Upamo, da naslednjo sezono državnega prvenstva aprila začnemo v fazi (po)polne pripravljenosti.

September in oktober pa nista bila zasedena le s tekmovanji in treningi, ampak sta minila tudi izobraževalno. Pavel, Denis in Timotej so se udeležili usposabljanja za opremljevalce športno plezalnih smeri in ga na končnem izpitu zaključili z odliko. Skupaj z inštruktorji projekta Opremimo slovenska plezališča in ostalimi tečajniki smo lepo uredili plezališče v Novem mestu in Sevnici. Pridobljeno znanje in izkušnje bomo »prvi svedri Kašarije« s pridom uporabili v domačem završniškem plezališču in obiskovalcem omogočili nekoliko bolj pester izbor plezalnih smeri, z namestitvijo nove varovalne opreme pa bomo poskrbeli, da bo plezanje v dolini pod Stolom še bolj varno.

Omeniti velja še sodelovanje Plezalnega kluba na že tradicionalnem Dnevu športa in zabave v Završnici, 9. septembra.

Na 8-metrskem mobilnem plezalnem stolpu smo na lepo sobotno popoldne zabeležili več kot 200 vzponov različnih generacij in tako poskrbeli za zelo dobro promocijo športnega plezanja v domačem kraju.

Do novega leta nas v klubu čaka še nekaj dela, da nekoliko preuredimo smeri na plezalni steni v Dvorani pod Stolom, poleg že tradicionalnih klubskih majic za vse člane pa imamo v planu še nekaj investicij v posodobitev plezalnih oprimkov.

Za PK Žirovnica Timotej Rajgelj

Dom pri izviru Završnice od decembra do junija odprt za vikende

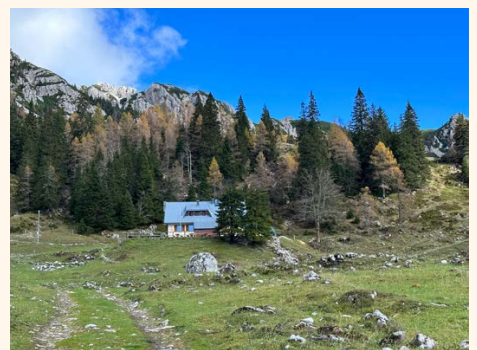
Po poletni sezoni je Dom pri izviru Završnice mesec dni, od 1. do 30. novembra, zaprt. Od 1. decembra do 31. maja bo odprt za vikende.

Sprva obetavno poletno sezono je julija, še posebej pa avgusta krojilo vreme. Ujma je močno poškodovala, na nekaterih odsekih pa popolnoma uničila, gozdno cesto v Zelenico. Zaradi obnovitvenih del in nevarnosti plazov je bila le-ta več tednov zaprta, kar je seveda vplivalo tudi na obisk doma.

Kljub vremenskim nevšečnostim v Planinskem društvu Žirovnica beležijo pozitivne premike. Bojan Završnik, gospodar doma: »Redno nas obiskuje vse več pohodnikov iz domačih vasi, kar nas še posebno veseli. Prav tako narašča število drugih domačih in tujih gostov ter z njimi število nočitev. Mnogi se vračajo, ker so zadovoljni s ponudbo, hrano, urejenostjo doma in prijaznim sprejemom. V tej smeri se bomo trudili tudi naprej. Zahvaljujem se vsej ekipi, ki skrbi, da stvari v Zelenici uspešno tečejo, in članom društva, ki s prostovoljnimi delom pomagajo pri vzdrževanju in urejanju našega doma. Za sodelovanje se zahvaljujem tudi Agrarni skupnosti Smokuč-Rodine in Občini Žirovnica.«

Novembra v domu potekajo vzdrževalna dela in priprave na zimo. Od 1. decembra do 31. maja bo odprt za vikende, vabljeni že ob petkih od 12. ure naprej, razen v zelo slabem vremenu. Delovanje doma lahko preverite na fb profilu, na telefonu 030 274 262 ali na oglasni tabli doma v dolini Završnice.

Polona Kus

KOLEDARJI 2024

Dobro jutro,
Slovenija
Good morning Slovenia
2024

GORE IN LJUDJE
na starih razglednicah
2024

Triglavski narodni park -
Triglav National Park -
100 let Slovenske Alpe
The first 100 years of Slovenian mountains
in the Julian Alps
2024

MOUNTAINS AND PEOPLE
IN OLD POSTCARDS

medium
fisk & design

Medium d.o.o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica
T: 04/580 50 20 M: 040 221 533 E: medium@medium.si
www.medium.si

**KUPIM ALI VZAMEM V NAJEM
KMETIJSKA ZEMLJIŠČA
TRAVNIKE IN NJIVE**

040 811 681
BOŠTJAN

Valvasorjev dom pod Stolom

Odprto vsak dan od 8^h do 21^h

**SLASTNA PONUDBA
DOMAČIH DOBROT**

iz našega lonca in peči

SPREJEMAMO ZAKLJUČENE DRUŽBE

- mesne jedi
- štruklji, žganci...
- enolončnice
- domače sladice
- domač kruh

T: 031 645 196 • E: janez.muzan@gmail.com Valvasorjev dom pod Stolom

						AVTOR: BOŠTJAN OVSENEK	POVORKA, PROCESIJA	UVOD, PRELUDIJ	JEZERO V SREDNJI IRSKI	ZBIRKI STARONORDIJSKEGA SLOVSTVA	MAJDA ARH	LOSOSU SORODNA RIBA	VZDEVEK TONETA FORNEZZIJA	SEŠTEVEK, SUMA	DETE		
						SKUPINA LJUDI, KI KOGA SPREMLJA											
						POŽRTVOVALNOST, VDNOST											
						UMRLI BRITANSKI FILMSKI IGRALEC (OLIVER)						NADZORNIK V ANTICNI SPARTI					
						EDGAR DEGAS					NEMŠKI FILOZOF (GEORG)				TOM OKKER HABS-BURSKA VLADARICA MARIJA		
						IZVIR					KOMPIJUTER						
						ZAČETNICA V KAKEM POSLU						PLAKAT					
												ZNANOST					
																OSLEPARJENEK	DEL TENIŠKE IGRE
						NOVICE	NEPRIJETNA ZADEVA	PLEMIŠKI NASLOV MECENA ZOISA	SEVERNO-AMERIŠKI PLES	SKRAJNI DEL POLOTOKA	NEDRČEK					LOVSKO TROBILO	
SREDSTVO ZA PREKINITEV NOSECNOSTI, SPLAVILO							ZNAMKA NEMŠKIH VOZIL			MESTO V SR. NIZOZEMSKI PREBIVALCI IRAKA							
RAZPOSAJENEK							NACIONAL-SOCIALIZEM SPOMENIK ZMAGE V PARIZU										
SKANDINAVSKI DROBIŽ, OER				IT. OTOK PRED OBALO TUNIZIJE RUS. ŽEN. OBLAČILO				SL. PISATELJ (ROK) NEKD. ANG. ROKOVSKA SKUPINA			IT. LETOVIŠČE NA VZHODNI RIVIERI V LIGURIJI						
NEKD. IT. MOTOCIKLIST (VALENTINO)					UMRLA AM. IGRALKA PRESTON RUSKA TROVPREGA				GRŠKA POVELJNIKA PRED TROJO								
VOJAŠKA ZVEZA DRŽAV						ANA V DALMACIJI			ČAČKA		DAEWOOJEV MODEL VOZILA						
NOVICE	NAROD V IZRAELU, JUDI	DRŽAVNA BLAGAJNA GOROVJE MED AZIJO IN EVROPO				DUBA SAMBOLEC	REKA SKOZI VARSAVO UŽITEN TROPSKI GOMOLJ			JAN NERUDA	ZIDARSKA ŽLICA						
SESTAVNI DEL STAROSLOVANSKIH KNEŽEVIN				KLOAKA				SIDRO, KOTVA			UMRLA SL. PESNICA ŠKERL						
IVAN REITMAN		UBITI KRALJ SAUDOVE ARABIE MILANO					L. PRITOK TIBERE V ITALIJI NINA RICCI										
GLAVNO MESTO SIRIJE						KROŽNO KRIZIŠČE				UMRLI POLJSKI PISATELJ (STANISLAW)							
NAŠA NOVINARKA TODOROVSKI						DEKOR, OLEPŠAVA				UMRLI SLOVENSKI SLIKAR MAVEC							

EDDA: zbirki staronordijskega slovstva, **LINOSA:** it. otok pred obalo Tunizije, **SARAFAN:** rusko žensko oblačilo, **ABORTIV:** splavilo, **ČARA:** čačka

Geslo: **VSE OB SVOJEM ČASU**

1. Marija Polončič, Breznica 14
2. Mojca Mezek, Smokuč 67
3. Jelka Rupnik, Breznica 15a

Nagrade prejmete v tiskarni Medium Žirovnica.

NAGRADNA KRIŽANKA

Geslo križanke pošljite do 15. decembra 2023 na naslov Novice občine Žirovnica, Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica.

Nagrade podarja trgovina Mili, Breznica.

1. nagrada: bon v vrednosti 15 EUR za nakup v trgovini Mili
2. nagrada: bon v vrednosti 15 EUR za nakup v trgovini Mili
3. nagrada: bon v vrednosti 15 EUR za nakup v trgovini Mili

ZOBNA PROTETIKA MEKINA

1990

STRIPYDENT, d.o.o.,
Žirovnica, Moste 77a
www.STRIPYDENT.si

Delovni čas zobne ordinacije:
po naročilu

Delovni čas zobotehničnega laboratorija:
od ponedeljka do petka od 7. - 15. ure

Informacije in naročanje po tel.:
Samo Mekina, 04 580 12 59, 041 676 827

UGODNO
ZANESLJIVO
BREZ ČAKANJA

A-VIR® A-VIR® PLUS

GOBA A-VIR® in A-VIR® PLUS
kapljice so narejene iz
izvlečkov različnih vrst gliv,
za katere študije dokazujejo,
da imajo močno protivirusno
delovanje. A-VIR® PLUS
kapljice ne vsebujejo alkohola.

Ganoderma lucidum [Reishi], *Cordyceps*, *Lentinula edodes*,
Hericium erinaceus in *Inonotus obliquus* [Čaga]

Izdelek je na prodaj v trgovinah **Sanolabor**, **Norma**, **Biotopic**,
Lekarnar.com in drugih specializiranih trgovinah z zdravo
prehrano ter naši spletni strani: www.goba.eu

MycMedica d.o.o.,
Podkoren 72,
4280 Kranjska Gora

Kontakt za naročila:
Tel: 030 666 969
Email: orders@goba.eu

PEUGEOT 308 ZMAGOVALNA PRIVLAČNOST

ZA **20.990 €**
FIKSNÁ OBRETNÁ MERA
KASKO ZA 1 €
BON ZA ZIMSKÉ PNEVMATIKE

5 LET
JAMSTVA

peugeot.si

PEUGEOT Partner by TotalEnergies Poraba v kombiniranem načinu vožnje po WLTP ciklu: od 0,9 do 6,5 l/100 km. Izpuh CO₂: od 21 do 147 g/km. Emisijska stopnja: EURO 6. Vrednost specifične emisije dušikovih oksidov NOx: od 0,0035 do 0,0575 g/km. Emisije trdnih delcev: od 0,00021 do 0,00091 g/km. Stevilo delcev: od 0,01 do 2,37. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k težavno povzročeni koncentraciji prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Primer informativnega izračuna finančnega leasinga Peugeot Financiranje za vozilo Peugeot 308 (ACTIVE PACK 1,2 PureTech 130 STT: €6,4; zelena Olivine barva); maloprodajna cena z DDV z vključenim dodatnim popustom v višini 500 EUR in Peugeot Financiranje bonusom (v ceni je obravnavanih 1.000 EUR popusta v primeru financiranja Peugeot – MODRI BONUS, pod pogojem vsaj 24 mesečne dobe financiranja) je 20.990 EUR. Mesečno odplačevanje: mesečni obrok je 199 EUR pri pologu v višini 7.350 EUR in ročnosti 96 mesecev; višina pologa je pri akciji omejena od 10% do 50%, doba financiranja je vezana na ročnost od 24 mesecev do 60 (pravne osebe) ali do 96 (fizične osebe) mesecev; DDV je obračunan v obrokih; EOM na dan 6.10.2023 znaša 9,28%; fiksna obrestna mera 8,1%; financirana vrednost 13.644 EUR; skupni znesek za plačilo 26.072 EUR; stranka v primeru Peugeot Financiranja prejme tudi avtomobilsko kasko zavarovanje za 1 EUR za prvo leto. Za podrobnosti o ponudbi se obrnite na vašega prodajalca vozil Peugeot. Ponudba Bon za zimske pnevmatike velja za vsa prodana (podpisana prodajna pogodba) in dobavljena vozila Peugeot 308 od 01.09.2023 do 31.12.2023. Vrednost bona je 300 € in ga kupec lahko izkoristi za nakup in premontažo zimskih pnevmatik pri pooblaščenem prodajalcu Peugeot, kjer je bilo vozilo kupljeno in dobavljeno. Bona ni možno zamenjati za gotovino oziroma drug izdelek. Bon ni prenosljiv na drugo osebo. V primeru, da je vrednost zimskih pnevmatik in premontaže večja kot je vrednost bona, razliko doplača kupec. V primeru, da je vrednost zimskih pnevmatik in premontaže manjša kot je vrednost bona, se kupcu razlika ne povrne in je ni možno zamenjati za drug izdelek. Za podrobnosti o ponudbi se obrnite na prodajalca vozil Peugeot.

AVTO PARTNER d.o.o., Cesta železarjev 27, 4270 Jesenice, tel. 04 583 66 60

RESTAVRACIJA IN LOUNGE BAR MANU

1. NOVEMBER	DRUŽINSKO KOSILO	KLAVIR & VIOLINA	RESTAVRACIJA
11. NOVEMBER	MARTINOVANJE	MAŠA Z ZIMZELENIMI SLO POPEVKAMI	RESTAVRACIJA
17. NOVEMBER	VEČER NAJBOLJŠEGA ŽARA & STEAKOV	DUO ARTACOUSTIC	RESTAVRACIJA
24. NOVEMBER	WHISKEY&RUM NIGHT	JAN - poznavalec rum & whiskey	LOUNGE BAR

